

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R.P. Valerii Reginaldi Bvrgvndi Seqvani E Societ: Iesv,
Praxis Fori Poenitentialis**

Ad Directionem Confessarii, In Vsv Sacri sui muneris ...

Regnault, Valère

Mogvntiæ, 1617

Tractatvs Primi.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78332](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78332)

LIBER QUINTVS, ET TOTIVS OPERIS TRIGESIMVS.

DE SACRAMENTO ORDINIS.

PROOEMIUM.

CONGRVENTER instituto nostro quod est tradendi rationem iudicandi de peccatis tres tractatus instituemus: vnum de ipso Sacramento Ordinis quoad se: alterum quoad illius siue suscipiendi siue exercendi impedimenta peculiaria, quæ irregularitatis nomine comprehenduntur: & tertium de cæteris, in quorum notitia consistit, maxima ex parte, ratio iudicandi de peccatis proprijs Clericorum; ad quorum initiationem à Christo, ipsum Ordinis sacramentum est in Ecclesia institutum.

TRACTATUS I.

De Sacramento ipso Ordine.

AUTHORES de Ordine tractantes suo more Henriquez refert in tomo 1. Theolog. moralis initio libro 10. In iure autem Canonico de eo agitur dist. 23. & aliquot sequentibus: ac in nonnullis titulis Decretalium: vt in tit. De arate & qualit. ordinandorum & in tit. De temporibus ordinationum. Considerabimus autem primo ipsum absolute, secundo materiam ipsius, tertio formam, quarto effectum, quinto ministrum, sexto suscipientes, septimo obligationes circa ipsum contingentes, octavo coagmentationem status Ecclesiastici, ex initio ipso sacramento Ordinis.

CAPVT I.

De Sacramento Ordinis quoad se absolute.

SVMMARIVM.

1. Nomen & definitio Sacramenti Ordinis.
2. Differentia Sacramenti Ordinis à cæteris Sacramentis noue legis.
3. Institutio & vnitas Sacramenti Ordinis.
4. Septem ordines ex quibus Sacramentum Ordinis coagmentatur.
5. Clericatus non est Ordo; nec Episcopatus Ordo distinctus ab Ordine sacerdotali.
6. Diferus modus quo ratio sacramenti inest in sacerdotali, & in alijs ordinibus: qui non impedit quin hi sint v. re sacramenta.

DE Sacramento Ordinis quoad se absolute, declaranda occurrunt nomen, natura, institutio, vnitas, & diuersitas Ordinum, ex quibus ipsum coagmentatur.

Nu. 1. Quod igitur ad nomen attinet: sicut sacramentum Confirmationis nominatum est à suo effectu confirmandi, seu corroborandi animum per gratiam quam producit: ita istud dictum est Sacramentum Ordinis, à suo item effectu constituendi in quodam gradu, ordineque certo Ecclesiasticæ dignitatis, per potestatem quæ acquiritur illius susceptione, prout in cap. 4. dicitur.

Quod vero attinet ad naturam: sufficienter declaratur

definitione tradita à Soto in 4. distinct. 24. quest. 1. artic. 1. non longe ab initio: vt sit sacramentum noue legis, quo potestas spiritalis significatur & traditur, in ordine ad sacrosanctum corpus Christi consecrandum. Pro genere dicitur, *Sacramentum noue legis*: quia id illi commune esse cum sex reliquis sacramentis; certum est de fide ex Concilio Florent. in instruct. Armen. & ex Trident. sess. 7. can. 1. & sess. 23. in cuius cap. 3. verba hæc habentur: Cum Scripturæ testimonio, Apostolica traditione, & Patrum vniuersi consensu perspicuum sit, per sacram ordinationem, quæ verbis & signis exterioribus perficitur, gratiam conferri: dubitare nemo debet, Ordinem esse vere & proprie vnum ex septem sanctæ Ecclesiæ sacramentis. De qua re aduersus nostri temporis sectarios videri potest Bellarm. tomo 2. controuers. lib. vnico, de hoc eodem sacramento per aliquot prima capita.

Quæ vero sequuntur, ostendunt differentiam illius à cæteris: consistentem in significatione, & collatione potestatis ministerij alicuius Ecclesiastici: eo spectantis vt rite ac reuerenter sacramentum corporis & sanguinis Christi celebretur. Seu potestatis qua ex diuina institutione constituuntur in Ecclesia ministri doctrinæ Euangelicæ, & sacramentorum imprimis autem Eucharistiæ, vt quæ est sacramentorum: omnium dignissimum. De quibus ministris ait D. Paulus in priori ad Corinth. cap. 4. Sic nos existimet homo vt ministros Christi, & dispensatores mysteriorum Dei,] & in posteriori cap. 3. Idcirco nos fecit ministros noui Testamenti: non litera, sed spiritu.]

Atque ex eadem differentia alia sequitur, qua sacramentum hoc distinguitur à quinque præcedentibus. Illa enim ad propriam suscipientis perfectionem imprimis spectant, vt percipi potest ex vniuersiusque effectu superius proposito suis locis: hoc vero, institutum præcipue ad diuini verbi & sacramentorum ministerium rite ac legitime obeundum, ordinatur imprimis ad aliorum salutem: nempe (iuxta illud in priori ad Corinth. cap. 4. In Christo Iesu per Euangelium ego vos genui) vt Deo spiritales filij quasi generentur, & alantur, conferunturque: perinde ac sacramentum matrimonij non ad propriam coniugum perfectionem institutum est proprie ac primario: sed vt filij legitime procreentur, sanctæque educantur; qui sint tanquam seminarium quoddam fidelium, ex quibus Ecclesia coalescere possit, ac durare perpetuo. Verum non ideo ordinis & matrimonij sacramenta nihil profunt suscipientibus immo profunt maxime ex consequenti: nempe quatenus ad finem procreationis,

creationis, & educationis filiorum spiritualium, aut carnalium pro Ecclesie propagatione, per illa iisdem suscipientibus conferitur vberissima gratia sanctificationis animarum ipsorum, non minus, quam per alia sacramenta.

3. Quod attinet ad institutionem sacramentum hoc institutum fuit a Christo Domino nostro in vltima Coena, verbis illis apud D. Lucam. cap. 22. Hoc facite in meam commemorationem, vt patet ex eo, quod Ecclesia Catholica semper intellexerit & docuerit eundem Dominum per illa, Apostolos suos instituisse noui Testamenti Sacerdotes, eisdemque & ipsorum in sacerdotio successoribus præcipisse, vt corpus suum & sanguinem sub specie panis & vini offerrent: quemadmodum habetur in Concil. Trid. sess. 22. 1. anathematique in eadem sess. can. 2. subiicitur, qui contraxerit.

Quod attinet ad vnitatem: talis huic sacramento cōuenit, vt nequeat iterato suscipi ab eadem persona: quod ei commune est cum Baptismo & Confirmatione. sicut & imprimere characterem indelebilem ex Concil. Florent. in instrum. Armenorum, & ex Trident. sess. 7. De sacram. in genere can. 9. Vnde sequitur id, quod habet idem Concil. sess. 23. cap. 4. & can. 4. rite ordinatum, non posse potestate accepti ordinis priuari. Conuenit quoque eidem sacramento illa vnitatis, per quam vere & proprie vnum est ex septem sanctæ Ecclesie sacramentis: iuxta idem Concil. Trident. sess. 7. cap. 1. De sacram. in genere, & sess. 23. cap. 3. Et si enim plures ponantur ordinationes, ipsum tamen vnum est, quia omnes referuntur ad vnum finem proximum: dignam scilicet sacrificij Eucharistie celebrationem: perinde ac vtraque eiusdem Eucharistie species, est vnum sacramentum, quia ordinatur ad eundem finem proximum qui est significandi perfectam animæ refectionem.

De diuersis Ordinibus ex quibus hoc sacramentum coagmentatur.

4. Quod attinet ad diuersitatem Ordinum ex quibus istud sacramentum coagmentatur: communiter à Doctoribus (quorum plures tam antiquiores, quam recentiores Henriquez refert in citato libro. ad initium 2. capituli) ij numerantur septem. Primus est Presbyteri, 2. Diaconi, 3. Subdiaconi, 4. Acolyti, 5. Exorcistæ, 6. Lectoris, & 7. Ostiarij: hiq; quatuor posteriores dicuntur minores Ordines: & tres illi priores dicuntur maiores, quos in Enchir. cap. 22. num. 18. Nauarrus sacros etiam dici monet; non quod cæteri non sint facti, sed quod ipsi maiores habeant annexum votum castitatis, ex Ecclesie statuto, per cap. Nullum & cap. Decernimus, distinct. 28. Itaque ipse suscipiens consecratur se Deo, emitendo tacite votum continentie: per quod fit ad matrimonium inhabilis, ex cap. vnic. De voto n. 6. & ex can. 9. Concilij Trident. sess. 24. cum aliis ibid. in marg. citatis.

5. Non desunt tamen auctores (quorum meminit Henriquez ad id. m. cap. 2 §. 3. l. v.) qui ad instar nouem Ordinum Angelorum distinguunt nouem istiusmodi ordines: addentes supra dictis primam tonsuram & Episcopatum: quia initiatus prima tonsura habet ex Ecclesie instituto, & priuilegio, inter Clericos gradum quemdam: secundum quem capax est iurisdictionis Ecclesiasticæ, & beneficiorum quo laici carent. Episcopatus vero diuino iure obtinet gradum per quē Episcopus dignitate & potestate, cæteris etiā Presbyteris, in Christi Ecclesia præeminet secundū communē Catholicorum sententiam, quam aduersus hæreticos propugnat Gregorius à Valen. rom. 4. ad D. Thomam, disput. nona quest. 1. puncto 2. Sed quamuis hæc ita sint: nihilominus si proprie loquamur de Ordine prout se licet tradit: vt in eo potestas ad officium peculiare quod referatur ad Eucharistie celebrationem prima tonsura non est talis ordo, quia tonsuratus nullum officium habet circa altaris ministerium & seruitium: vnde potest quidem ad Ordines deputatus dici: non tamen ordinatus. Episcopatus vero non est Ordo alius à sacerdotali: quia etiam si Episcopus à Presbytero distinguatur tanquam dignitate & potestate superior: non constituit tamen nouum Ordinem: nam quantum ad Missæ sacrificium vterque exhibet idem ministerium: neque maior illa dignitas & potestas pertinet ad ipsum sacrificium: cum non faciat vt Episcopus aliquid amplius exhibeat in ministerio altaris

quam Presbyter. adeout vtriusque idem sit Ordo, sicut est idem ministerium: perinde ac Lectoris & Cantoris, sicut est Psalmistæ, idem quoque Ordo est, eo quod sit idem officium vtriusque: quandoquidem nihil refert vtrum canendo, vel simpliciter proferendo dicat quis ea quæ in Ecclesia dici debent. Ita ex communi sententia Auctoribus in margine suo more citatis Henriquez habet in memorato lib. 2. cap. 2. §. 1. & cap. 7. §. 2.

Neque vero obstat, quod ordinatione Sacerdotis in Episcopum, cum particulari gratia conferatur noua potestas sacramentalis administrandi ex officio, tum hoc ipsum sacramentum Ordinis, tum etiam Confirmationem. Nam in Sacerdotis quoque ordinatione, ad gratiam & potestatem sacramentalem conficiendi Eucharistie sacramentum, que dicitur potestas super corpus Christi verum, additur alia: que dicitur potestas super corpus Christi mysticum, administrandi fidelibus sacramentum Penitentiae (de qua re in sequentibus) nec tamen propterea duo diuersi sacerdotales Ordines dicuntur esse: nec dicitur duo sacerdotales characteres tunc imprimi: sed impressum per priorem collationem, solum magis perfici, extendique per posteriorem collationem. Quod pari ratione dici posse, cum Sacerdos ordinatur Episcopus, notat locis citatis Henrici, nempe non addi illi nouum characterem, sed potius ei iam impressum perfici, ac extendi facta accessione tertie potestatis ad eas duas, quas ante ordinationem suam habuit tanquam Sacerdos.

Porro si aliqui alij Ordines, quam septem memorati poni inueniantur, vel ad eosdem facile reuocantur, vel non dicuntur Ordines proprie, sed generaliter: eo scilicet modo quo Ordines dicuntur illorum, qui quomodocumque dedicantur diuinis obsequiis, etiam si ad altaris sacrificium non destinentur, vt Monachi, virgines & viduæ Deo dicant, & laborantes in sepeliendis defunctis quos Ordines à sanctis Patribus dici notat Bellarminus in tomo 1. controuers. libro primo De Clericis cap. 11.

Aduerte autem ex supplem. 3. partis D. Thomæ quest. 35. art. 5. in ordine Sacerdotis contineri omnes inferiores Ordines eminenter: sicut in anima rationali continentur gradus vegetatiuus & sensitiuus: totamque huius Sacramenti plenitudinem (quemadmodum additur in sequenti quest. 37. art. 1. ad 2.) esse in vno Sacerdotali Ordine, in cæteris autem esse secundum quandam participationem, seu in Ordine ad ipsum sacerdotalem, cui subseruiunt. Id quod declaratur exemplo eorum qui adiuncti sunt Moysi, de quibus Numerorum 11. Auferam de spiritu tuo & tradam eis, vt sustentent tecum onus populi. Id tamen non impedit (per traditā à Bellarmino in tomo 2. controuers. libro de Ordine cap. 6. 7. & 8. & à Greg. à Valen. disput. nona quest. 1. puncto 4.) quin ipsi inferiores Ordines possint tanquam vere sacramenta, conferre gratiam & spiritalem potestatem, characterem indelebilem in anima impresso, pro conditione huius Sacramenti (cuius proinde rationem participant) vt argumento est quod iterari non possint. Ideo enim si illis initiatus ad laicalem statum deficiat, & mutata postea voluntate velit ad maiores Ordines promoueri, non conferuntur ei denuo minores ipsi Ordines.

CAPVT II.

De materia sacramenti Ordinis.

SVMARIVM.

7. Singulorum Ordinum materia propria.
8. Contractus moralis eiusdem in materia, potest ad Ordinis sacramentum suff. etc.
9. Quando & qualiter fieri debeat contractus ad hoc sacramentum necessarius.
10. De dubio, An impressio manuum Episcopi sit de essentia sacramenti Ordinis.

DE hac materia sic habet Concil. Florentinum loco citato Sextum sacramentum est Ordinis: cuius materia est illud, per cuius traditionem confertur Ordo: sicut Presbyteratus traditur per calicis cum vino, & patenæ cum pane

porrecto

porrectionem. Diaconatus vero per libri Evangeliorum dationem. Subdiaconatus per calicis vacui, cum patena vacua supraposita traditionem, similiter dealis per rerum ad ministeria sua pertinentium assignationem. Quæ res vt constat ex pontificali prima parte (in quæritus traditur Ordines conferendi) sunt: quoad ordinem Acolyti, candelabrum cum candelâ extinctâ, & vrceolus vacuus. Quoad Ordinem vero Exorcistæ, liber exorcismorum: & quoad Ordinem Lectoris, liber lectionum quæ leguntur in Ecclesia: ac demum quoad Ordinem Ostiarij, claves templi.

Quædam occurrunt hoc loco notanda. Primum est, Dubium esse an ad validitatem istius sacramenti requiratur contactus Physicus instrumentorum quæ diximus esse illius materiam, an vero sufficiat moralis. De quo videtur tendendum, quod propter delinquendi periculum, in praxi ad conscientiam securitatem retinendam, & scrupulorum molestiam vitandam, procurari debeat diligenter cõtactus realis, quem admodum notat Sotus in 4. distinct. 24. quæst. 1. art. 2. sub finem. Verum tamen quamvis ille defuerit, si contactus aditus moralis (qualis censetur quando Ordinatore ei qui ordinatur porrigente instrumenta ante memorata, hic extensione manus ad illa significat se eadem recipere) valide collatum esse sacramentum existimari potest ex eodem Soto & pluribus aliis quos Henriquez refert in sua Summa lib. 10. cap. 10. §. 1. lit. D. in margine. Probatur vero, quia ex natura rei ad acquirendam possessionem non requiritur realis contactus ex lege Quod meo, §. Si debitorem ff. de acquir. possessione. Quare nec in hoc sacramento, in quo per traditionem instrumentorum, datur aliqua potestas, videtur omnino necessarius eorum contactus realis. Vnde, quem ad. notat bene Caiet. in verbo Ordinis in iuribus peccata, in Concil. Floren. cum traditur materia Ordinis nunquam fit mentio de tactu eius. Nec refert quod Episcopus ea tradens dicat, Accipe, quia, inquit Sotus, in familiari sermone cū quis equum dat alteri, is solo nutu potest illum accipere, etiamsi non tangat. Nec item obstat, quod in Baptismo, confirmatione, & extrema vnctione necesse sit materiam sacramenti sic applicari recipienti, vt illum tangat: quoniam eiusmodi necessitas ex eo prouenit, quod in illis sacramentis materia assumatur ad aliquid extrinsecus ac visibiliter agendum in ipso suscipiente: nempe ad illum abluendam, vel vngendum. In hoc vero assumatur tantum ad determinandam intentionem ministri in prolatione verborum: quæ determinatio potest sufficienter fieri per illud, quod idem minister instrumenta ipsa porrigat.

Notandum est 2. quod habet à Victoria de sacramentis 230. prædictum contactum debere tunc fieri cum verba formæ profertur: ita vt simul sint, saltem moraliter, seu non interposita notabili mora. Videtradita in præcedenti libro 26 cap. 3. notab. 4.

Notandum est 3. non esse necessarium vt idem contactus fiat vtraque manu: quia cum tantum sit cæremonia, sufficit quomodocunque tangi id quod porrigitur dummodo pars quæ tangitur nihil intermedium habeat per quod discontinuationem à toto habere censetur. Ita docent Angelus verbo Ordo primo. §. 9. & Sylu. eodem verbo 2. quæst. 4. argumento cap. vnicui De consecr. Ecclesiæ in 6. Vnde, vt idem insinuat, ordinatio Sacerdotis valida erit, quantumuis ipse tangat solummodo calicem, etiamsi tanquam materiam partes necessarias, simul cum eo sint tum vinum, tum etiam patena cum patena, quæ ordinando porrigantur ab Ordinatore. Curandum nihilominus est diligenter, vt patena quoque & panis cum calice tunc tangantur ex modo quo præscribitur in Ponticali, prout loco citato admonet Sotus.

Notandum est quarto: quoad materiam Ordinis Sacerdotalis graue dubium esse inter Theologos scholasticos, num tota consistat in iam dictis, an ad eam quoque pertineat manuum impositio, atque partem affirmantem contra Sotum tenet Bellarm. 10. n. 2. c. in trouersis. in lib. De sacramento Ordinis cap. 9. Negantem vero cum ipso Soto tenet Greg. à Valent. 1. o. 4. disput. 9. quæst. 1. puncto quinto sub initium.

Nobis satis erit pro praxi quotidiana admonere, quod statuitur in cap. finali. De sacramentis nõ iterandis: si in ordinatione Sacerdotis ommissa fuerit manuum impositio, nul-

latus ordinationem ipsam ideo iterandam esse; sed tempore ad talem conferendam statuto: caute supplendum esse quod per errore omisum fuit. Preferendam autem esse in speculatione Bellarmini opinionem, ea quæ in sequenti cap. 4. sub finem de eiusdem Ordinis effectu dicentur, satis ostendunt. Nec obstat quod Concilium Floren. cuius verba ante retulimus, assignans eiusdem Ordinis materiam, nullam faciat mentionem impositionis manuum. Nam vt Bellarm. annotat, non explicuit totum illius ritum: quia non tradebat librum ritualem; si d. solum proposuit vnã partem essentialem, quæ magis ad suum propositum faciebat. Nam intendebat pro materia assignare huic Sacramento rem aliquam subsistentem, sicut fecerat Baptismo, Confirmatione, Eucharistia, & Extremæ vnctioni. Impositio vero manus non est res subsistens, sicut est calix cum vino & patena cum pane. Cui responsioni robor addit, quod tale quid sit dicendum; nisi velimus fateri, quod absurdum est, Concilium Floren. contradicere Concilio 4. Carthag. cap. tertio, vbi dicitur Presbyterum ordinari, Episcopo cum benedicente, & manum super caput eius tenente. Quod refertur in cap. Presbyter. distinct. 23.

C A P V T III.

De forma sacramenti Ordinis.

S V M M A R I V M.

11. Commune est forma sacramenti Ordinis cum aliis sacramentorum formis consistere verbis.
12. Officia singulorum Ordinum minorum: & quo ritu consecrantur.
13. Officia Diaconi, & Subdiaconi, ac ritus quo consecrantur.
14. Munera Sacerdotis, & ritus quo consecrantur.
15. Ratio ex iis elicendi, quæ sit quorumcumque Ordinum particularis forma: & cur ea exprimat per imperatiuum modum.

COMMUNE est huic Sacramento cum præcedentibus consistere verborum forma. Ea autem talis esse debet vniuscuiusque Ordinis, quæ sufficienter exprimat traditionem potestatis, quæ in eo datur: qualis censenda est, quæ in Ponticali Romano assignatur, cum traditur ritus conficiendi vnumquemque eorum. Neque enim probabile est Concilium Floren. in instruct. Armen. ad aliam spectare voluisse, cum dixit formam sacerdotij esse Accipe potestatem offerendi sacrificium in Ecclesia pro viuus, & mortuis, in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti: & sic de aliorum Ordinum formis. Quas nõ est consentaneum existimare alias esse, quam quæ in eodem Ponticali assignatæ, Parochis pro populi institutione traduntur in Catechismo edito Concil. Trident. in flu, cap. De sacramento Ordinis. Vnde eas referre non erit abs re: idque iisdem pene verbis præsertim cum ex illis intelligitur, ad quæ munera exequenda potestas tradatur per collationem cuiusque Ordinis: quod quidem ad hunc quoque locum spectat.

Itaque vt illic habetur: post primam tonsuram ad ostiarij Ordinem primus gradus fieri consuevit: cuius munus est templi claves, & ianuam custodire: & aditu templi arcere eos quibus ingredi interdictum est. Ac ritus quo is ordinatur, iste esse ibi traditur: quod Episcopus claves ex altari acceptas, tradens ei quem vult instituere Ostiarium, dicat: Sic age quasi redditurus Deo rationem pro iis rebus, quæ his clauibus recluduntur.

Secundus Ordinis gradus est Lectoris, ad quem pertinet in Ecclesia veteris & noui Testamenti libros clara voce & distincte recitare: præsertim eos, qui inter nocturnam psalmodiam legi solent. Consecratio vero ipsius ibidem etiam sic delectatur. Episcopus præsertim populo, in eius ordinatione librum quo descripta sunt quæ ad hanc functionem atinēt, illi tradens inquit: Accipe, & esto verbi Dei relator, habiturus, si fideliter, & vtiliter impleueris officium tuum, partem cum illis, qui verbum Dei bene ministrarunt ab initio.

Tertius

Tertius gradus Ordinis, est Exorcistarum: quibus datur potestas nomen Domini invocandi super eos, qui ab immundis spiritibus obsidentur: ab eo scilicet preparandos, ut possint Missæ interesse. Hincque Episcopus dum eosdem influit, librum in quo exorcismi continentur ipsis vtendum porrigit hac formula verborum, Accipe, & commenda memoria, & habe potestatem imponendi manus super energumenos, siue baptizatos siue catechumenos.

Quartus præterea gradus est, Acholytorum quorum munus est Subdiaconos, & Diaconos in altaris ministerio assistari, eisq; operam dare. Præterea lumina deferre, & asseruare cum Missæ sacrificium celebratur: præcipue vero cum Euangelium legitur: ex quo in alio nomine vocati sunt Ceroferarii. In eorum ordinationibus hic ritus ab Episcopo seruari consuevit. Primum quidem, postquam eos officii sui diligenter admonuit, lumina cuiq; eorum tradit ad hunc modum, Accipe ceroferarium cum cereo, & scias te ad accendenda Ecclesiæ luminaria mancipari in nomine Domini. Deinde vero tradit vrceolos vacuos, quibus aqua, & vinum in sacrificio ministratur dicendo, Accipe vrceolos ad suggerendam vinum, & aquam in Eucharistiam corporis, & sanguinis Christi in nomine Domini.

A minoribus Ordinibus, ad maiores sacrosve legitime aditus, & ascensus patet. In eorum primo gradu Subdiaconus collocatur: cuius nomen unum est, vt nomen ipsum indicat, Diacono ad altare in seruire: sacra enim lintea, vasa, panem, & vinum, ad sacrificium necessaria, parare debet, Epistolam item legere, & tanquam testis, ad Missæ sacrum assistere, ac prohibere ne Sacerdos illud faciens, à quoquam perturbari valeat. Atque in memorato Catechismo, consequenter additus nonnullus de ceremoniis solemnibus, qua in eiusdem Subdiaconi consecratione adhibentur: ea in quibus talis ordinis substantia consistit, declaratur his verbis. Ad extremum cum Episcopus sacris vestibus Subdiaconum ornauit (ad quarum singulas, propria verba, & ceremoniæ adhibentur tradit,) ei Epistolam librum, ac dicit, Accipe librum Epistoliarum, & habe potestatem legendi eas in Ecclesia sancta Dei tam pro viuus, quam pro defunctis.

Secundum autem sacrorum Ordinum gradum vt ibidem inmi. dicitur si. bingitur, Diaconus obtinet; ad cuius ministerium pertinet, Episcopum in perpetuo sequi, concionantem custodire, eique, & Sacerdoti sacrum facienti, vel alia sacramenta administrant, præsto esse; & in Missæ sacrificio Euangelium legere: nonnullaque alia quæ illic referuntur, vbi videntia relinquimus vt minus vltata quidē, sed tamen indicantia illius particularis Ordinis magnam dignitatem. Quam adhuc ostendunt, vt illic etiam annotatur, solemnes ceremoniæ, quibus ab Episcopo Diaconus consecratur. Pluribus enim ille, & sanctioribus precibus ad Diaconum, quam ad Subdiaconum ordinationem vitur: atque alia adit sacrarum vestium ornamenta: manus quoque ei imponit: quod ab Apostolis factum legimus, Actorum 6. cum Diaconos primo instituerunt. Denique Euangeliorum librum ei tradit his verbis, Accipe potestatem legendi Euangelium in Ecclesia Dei, tam pro viuus, quam pro defunctis in nomine Domini. Vbi aduerte quod cum tempore illo, quo Apostoli primos Diaconos ordinarunt, Euangelia nondum essent conscripta, fatendum esse quod habet Gregorius à Valent. *tom. 4. disput. nona. quæst. 1. puncto 4. colum. 1960.* eosdem Apostolos ex speciali Christi voluntate aliquando in sacramentorum administratione secus fecisse, quam ab Ecclesia postmodum faciendum, ex Christi institutione ordinaria tradiderunt.

Tertium demum, omniumque sacrorum Ordinum gradum summum obtinet Sacerdos, cuius munus est Deo sacrificium facere, ecclesiasticaque sacramenta ministrare, vt indicant ritus quibus consecratur. Primum enim Episcopus, cum omnibus Sacerdotibus qui adsunt, imponit ei manus, deinde stolam humeris imponens, eam ante pectus in crucis formam componit, postea manus sacro oleo inungit: tum calicem cum vino, & patenam cum hostia tradit, dicens: Accipe potestatem offerendi sacrificium Deo Missæque celebrandi tam pro viuus quam pro defunctis. Quibus ceremoniis, & verbis, vt idem Catechismus addit, interpres, ac mediator Dei, & hominū constituitur: quæ præcipua

functio Sacerdotis esse existimanda est. Ad extremum vero manibus iterum capiti ipsius impositis, Accipe, inquit, Spiritum sanctum: quorum remiseris peccata remittuntur eis, & quorum retinueris retenta sunt: eique cœlestem illam, quam Dominus suis Discipulis dedit peccata remittendi, ac retinendi potestatem, tribuit.

Atque ex his quæ sit cuiusque Ordinis propria forma i deo satis intelligitur: quod cum ea debeat comitari, & exprimere traditionem instrumentorum propriorum cuiusque, tanquam materiam ipsorum propinquam, ea consistit in illis verbis, quæ diximus ab Episcopo in tali traditione proferri. Circa quæ, ex additionibus ad tertiam partem D. Thomæ q. 34. art. 4. Henriquez notat in lib. 10. cap. 5. ea exprimi per imperatum modum, quia Sacramentum istud consistit præcipue in potestate tradita: quæ cum per actum suum innoteat, sitque ad vsum instituta, Episcopus formam ordinationis proferens, imperatum modo vitur, vt significet ordinatum debet se exercere in vtu potestatis, quæ ei datur, ne frustra recipiat otiosam eam tenens.

CAPVT IV.

De effectibus sacramenti Ordinis.

SVM MARI VM.

- 16 Per sacramentum Ordinis confertur gratia, perinde ac per alia sacramenta, & simul potestas spiritus u. l. i.
- 17 Non tantum maioribus, sed etiam minoribus Ordinibus id conuenit: vt pote qui perinde ac illi, sint sacramenta.
- 18 Obiection: sin. contrarium in solutionibus.
- 19 Quod u. d. in minoribus Ordinibus characterem imprimunt: & de ipso characteris Ordinis tria notata digna.
- 20 Dna præcipua ceremonie, qua seruantur in ordinatione Sacerdotis: qua un. priore confertur potestas consecrandi.
- 21 Posteriore vero confertur potestas absoluenti peccata.
- 22 Sine qua non valet absolutio: in illiusque collatione datur quidem noua gratia, non tamen nouus character.

SACRAMENTO Ordinis commune est cum aliis sacramentis gratiam iustificantem conferre ex opere operato, iuxta definitionem Concilii Tridentini, sess. 7. can. 6. & 8. De sacramentis in genere, & sess. 23. & Concilii Florentini in instrum. Armen. Vide antedicta libro 26. cap. 6. sess. priore Et nota ex supplemento tertii partis D. Thomæ, quæst. 35. art. 1. quod sicut in Baptismo datur gratia, vt sancte suscipi possint reliqua sacramenta: ita etiam dari in hoc sacramento, vt sancte, ac religiose possint reliqua sacramenta administrari: vt unumque enim sancte fieri debet. Eidem conuenit quoque conferre potestatem spiritualem perpetuam, in illiusque signum characterem indelebilem imprimere, ex Concilio Florentino loco citato & ex Tridentini, sess. 7. can. 9. & sess. 23. can. 4.

Notandum vero est primo, vt unumque hunc effectum conuenire non solum maioribus Ordinibus, sed etiam minoribus: cum hi quoque rationem sacramenti habeant ex communiore sententia, quam præclare tuetur Gregorius à Valent. *tom. 4. disput. nona. quæst. 1. puncto 4. in primo controuerso.* Nobis sufficere potest quod Concilium Tridentinum in citata sess. 23. cum in cap. 2. omnium septem Ordinum & nomina, & ministeria propria, ab initio Ecclesiæ in vtu fuisse dixisset, in sequenti cap. 3. docet absolute Ordinem esse sacramentum, nulla facta exceptione cuiusquam eorum, quæ Ordines nominari, prius dixerat: cur ergo nos excipimus: præsertim cum minorum quoque Ordinum suæ sint propria materia & forma sacramentales, vt patet ex Concilio Florentini in instrum. Armen. Postquam enim dixit sextum sacramentum esse Ordinem: cuius materia est illud per cuius traditionem confertur Ordo, idque declarauit nominatim in Ordine Sacerdotii, Diaconatus, & Subdiaconatus, subiunxit: Et similiter de alijs per rerum administrationem assignationem: aperte significans cæterorum Ordinum, qui minores dicuntur, suam

perinde

perinde ac maiorum esse sacramentalem materiam, idque cum propria forma, prout etiam significauit cum consecraretur, & propolita Sacerdotij forma, subiunxit, Et sic de aliorum Ordinum formis.

Nec obstat, quod de talibus materiis, & formis, nihil habeatur ex sacra Scriptura: quia, vt loco citato bene ait Gregor à Valen in responstone ad primum argumentum, sufficit de illis collare ex perpetua Ecclesie praxi: cuius cum non inueniatur initium, ad Apostolicam traditionem non scriptam reuocanda est: iuxta regulam D. Augusti lib. 4. contra Donatistas cap. 24.

Nec etiam obstat, quod actus minorum ordinum licite fiant à non ordinatis, ideoque nihil supernaturaliter habere videantur, quod nequeat absque sacramento præstari. Non obstat inquam: quia non est essenziale omni sacramento Ordinis, vt in situatur ad actum qui nequeat vilo modo, valide aut licite absque eo exerceri. Nam epistola etiam solet quandoque legere in Ecclesia, qui Subdiaconus non est. Itaque id censeri potest quidem aliorum Ordinum conueniunt, propter præstantiam illorum actuum ad quos instituantur: sed de inferioribus dici potest, quod sint instituti ad quosdam actus ecclesiasticos, vt iij fiant sanctus, & religiosus; vt pote supernaturaliter, si non absolute, & secundum se; saltem vt referantur ad celebrationem sacrificij Missæ: non autem vt nullo modo sine istis Ordinibus exerceri licite queant. Nam tale exercitium non esse alienum à ratione sacramenti, patet quia est confirmatio instituitur ad actum tuendi, & confitendi fortiter fidem: non obstat tamen, quin nondum confirmatus possit diuina gratia adiutus actum exercere.

Quod autem iidem Ordines characterem simul imprimant, inde probatur; quod omne sacramentum in quo character non imprimitur sit iterabile. Minores autem Ordines non sunt iterabiles; vt ex eo patet, quod si illis initiatus ad laicalem statum se transferat, rediens ad clericalem non iniectur denuo: *quæ ratio habetur in Supplement. 3. par. D. Thomæ quest. 35. art. 2. Adm docens Henriquez lib. 10. cap. 14. §. 2. pluribus in margine citatis litera N.* addit nihilominus, si quis illicite iteraret, non fieri irregulare, quia id non est in iure expressum. Addit etiam tria nota digna, quæ in cit. q. 35. art. 3. 4. & 5. docentur ex professo.

Primum est: Ordinem, sicut reliqua sacramenta, supponere characterem baptismi ex ca. primo & ultimo. De Presbyt. non baptiz. itemque ex eo, quod baptizatus sit ianuam omnium sacramentorum, prout definit Concil. Florent. in instruct. Armen.

Secundum est: Non supponere characterem confirmationis, nisi ex congruitate, *pro quo plures alij auctores idem Henriquez citat, in margines lib. P.* Vnde fit quod habet à Victor. in summa De sacram. num. 232. sub finem, vt si quis ordinetur antequam sit confirmatus, Ordo teneat. Immo, vt idem putat, is qui ex negligentia confirmationem præteriret, non peccaret mortaliter, licet male faceret.

Tertium est: De necessitate quidem præcepti, Ordinem superiore præsupponere characterem Ordinis inferioris: nõ tamen de necessitate sacramenti, itaut accipiens Ordinem superiore præmissio inferiori, verbi gratia Diaconatum nõ dum accepto Subdiaconatu, mortaliter peccet quidem, Ordinatio tamen sit valida. & cum impressione characteris illius Ordinis: ideoque non iteranda, etiam si ordinatus suspensus sit ab vfu Ordinis, quem sic accepit, donec in eo suppleatur inferior Ordo ab ipso omissis. Ita habetur ex cap. vnico De clerico per sal. um promotio: vt glossa, verb. ministrare, monet ordinationem Episcopi non esse validam, nisi is qui ordinatur iam sit Sacerdos: iuxta illud quod in cap. Ex litteris De excess. Prælat. dicitur, Pontificale officium sine altaris Ministerio non valere impleri.

Pro maiore autem intelligentia ff. Actus Ordinis Sacerdotalis restat notandum, eiusdem Ordinis collationem continere duas ceremonias præcipuas, vt constat ex Rituali Pontificali Roman. Vnam qua Episcopus futuro Sacerdoti porrigit calicem cum vino, & patenam superpositam cum pane: ac dicit, Accipe potestatem offerendi sacrificium, &c. Alteram qua post Missam, idem eidem manus imponit, & dicit, Quorum remisit peccata, remittuntur eis, &c. Atque

per priorem ceremoniam conferri potestatem super Christi corpus verum, seu consecrandi panem, & vinum in corpus & sanguinem Christi, simulque in signum eiusdem potestatis imprimi characterem sacerdotalem: vt argumento est, quod ordinati, iam tunc sint vere Sacerdotes: vt pote idonei ad sacrificandum, prout satis indicat Ecclesiastica ceremonia qua cum Episcopo ordinatore proferunt verba consecrationis. Immo ipsa Christi institutio ostendit: nam potestatem eam conferendo discipulis in vltima cæna (per ea scilicet verba Luca 22. hoc facite in meam commemorationem;) fecit eos Sacerdotes, prout definit Concil. Trid. sess. 22. cap. 1. & can. 2.

Per posteriorem ceremoniam vero, cum diuina gratia augmento conferri potestatem supra corpus Christi mysticum, sicut potestatem absoluedi à peccatis Christi fideles. Quam non conferri, sed tantum de larari collatam cum illa priore qui dicunt, reselluntur ex eo, quod verba, Accipite Spiritum sanctum; &c. significet præsentem collationem potestatis, cum gratia Spiritus sancti; aut certe frustra dicantur: quod Concil. Trid. sess. 23. can. 4. sub anathemate prohibet dicere. Item ex eo, quod aperte sacra literæ eidem manuum impositioni tribuant illius ordinis sacramentalem gratiam: vt cum in priori ad Timoth. ca. 4. ait Apostolus: Noli negligere gratiam quæ in te est, quæ data est tibi, per prophetiam cum impositione manuum Presbyterij. Et in posteriori ca. 1. Admoneo te vt resuscites gratiam Dei quæ est in te, per impositionem manuum mearum. &c. Ac certe cum Christus hanc potestatem in Ecclesia instituerit post resurrectionem (vt patet ex Concil. Trid. sess. 14. cap. 1. & 5. ac can. 3.) dicendo Discipulis suis Ioan. 20. Accipite Spiritum sanctum: quorum remisistis peccata remittuntur eis, & quorum retinueritis retenta sunt: sicut negari non potest, quin tunc de facto contulerit gratiam, & potestatem nondum concessam: ita nec debet negari, quin ex eiusdem Christi institutione, de facto etiam detur, prout dictum est, gratia, & potestas Sacerdotalis. Quod quidem non obscure Concil. Triden. in eadem sess. 14. cap. 3. De extrema vnctione significauit, dicens proprios illius sacramenti Ministros esse, aut Episcopos, aut Sacerdotes ab ipsis rite ordinatos per impositionem manuum Presbyterij.

Vnde potest id deduci quod Henriquez expressit in citato lib. 10. cap. 6. §. 3. quod si Parochus, qui ab Episcopo ob morbum deficiente, priorem tantum partem acciperet: subditos in quos habet iurisdictionem tentaret sacramentaliter absolueret, irrita esset absolutio: quia deesset necessaria potestas Ordinis, tenereturque curare vt per alium Episcopum, si idem non possit, suppleatur sibi collatio potestatis absoluedi, quæ datur per impositionem manuum dicendo: Accipe Spiritum sanctum: quorum remisit peccata, &c.

Aduerte autem, quod idem habet sub finem præced. §. 2. hanc posteriorem potestatem dari quidem cum nouæ gratiæ augmento, ad eam quæ data est cum potestate consecrandi Eucharistiam, prout satis patet ex d. citis in præcedenti numero, non dari tamen cum nouo characterem, sed cum perfectione, & extensione illius, qui prius impressus fuit, cum daretur ipsa consecrandi potestas. Sicut enim vtraque potestas est vnius Sacerdotis: ita sufficienter vno sacerdotali characterem significari potest.

CAPVT V.

De ministro Sacramenti Ordinis.

SVMARIVM.

- 23 Ordinarius Minister Sacramenti Ordinis est Episcopus consecratus: non licet tamen cui lib. 1. Episcopo quem libet Ordinare ordinari.
- 24 De iure is dimissorius, quam vt potest quis ab alio Episcopo quam suo proprio ordinari.
- 25 Non potest Episcopus simplici Sacerdoti committere administrationem Ordinum minorum. Papa autem potest: minorum vero, non Sacerdoti.
- 26 Quo tempore Ordines conferendi sint.

27 Quod item loco sint conferen. t.

28 Temporum interstitia in collatione Ordinum seruanda.

23.

Ordinarium sacramenti huius ministrum esse Episcopum constat ex Concilio Trident. sess. 23. cap. 7. & 8. Quod intellige de Episcopo quocumque consecrato: etiam si dignitati renunciauerit, aut depositus vel degradatus sit, excommunicatus, vel suspensus, vel interdictus, aut etiam haereticus: non autem de non consecrato, etiam si iurisdictionem habeat: quia potestatem conferendi Ordines, Episcopus habet ratione Episcopalis Ordinis, non ratione iurisdictionis. Non potest tamen quilibet Episcopus licite quoslibet ordinare: sed eos solum quorum est Superior, ex cap. Eos qui, De temporibus ordinationum, in sexto. Superior autem in hac re, ex sequenti cap. Cum nullus, intelligitur esse Episcopus, de cuius diocesi oriundus est is qui ad Ordines promoueri desiderat, aut in cuius diocesi habet beneficium Ecclesiasticum requirens residentiam: aut in eadem (licet alibi natus fuerit) habet domicilium. Immo Episcopi titulares (ne quidem in loco nullius diocesis) possunt vllis Ordines conferre, ex Concil. Trident. sess. 14. De reform. cap. 2. nisi de expresso proprio Episcopi consensu, aut acceptis eiusdem dimissorias literis: cum quibus posse quem licite ab alieno Episcopo ordinari, communis vsus satis ostendit.

24.

Circa quem aduerte ex eodem Concilio Trident. sess. 23. cap. 3. De reform. Episcopum debere quidem per se Ordines conferre suis subditis: aegritudine tamen impeditum, iam probatos & examinatos posse mittere ad alium Episcopum ordinandos. Quamquam vsus obtinuit, etiam post idipsum Concilium, vt Episcopus concedat dimissorias literas sine examine, & committat examinandos ab ordinatore, onerando eius conscientiam. Qui quidem non debet ordinare, nisi in praedictis literis causa exprimitur, propter quam ab Episcopo proprio non ordinetur.

Porro quamuis de iure antiquo ex citato cap. Cum vllus, vel ex recepta consuetudine Vicarius generalis Episcopi, & sedes vacante, Capitulum, seu ille ad quem tunc pertinet administratio spiritualium, itemque Abbates & alij exempti, tales literas sine subditis dare potuerint: iure tamen nouo Concilii Trident. sess. 23. cap. 10. De reform. ea potestas reueruata est Episcopo proprio: alijque eas concedentes, suspenduntur ipso iure ab officio & beneficio per annum: nisi quod in praeced. cap. 9. concedatur Episcopo alieno, vt ordinare possit familiarum suum non ei subditum, si per triennium secum fuerit commoratus, & beneficium quacumque fraude cessante, statim re ipsa illi conferat. Et in sess. 7. cap. 10. permittat Capitulo vt literas dimissorias concedat in duobus casibus. Prior est, cum sedes vacat ultra annum: posterior, cum quis Ecclesiastici beneficii vel recepti vel recipiendi occasione coarctatur; illud perditurus, nisi tunc temporis ordinetur.

25.

Similicem Sacerdotem posse Summi Pontificis commissione conferre minores Ordines, patet ex eo quod dicitur in cap. Requisit. De ordinatis ab Episcopo qui renuntiant. Et Episcopi eos a non Episcopi, quandoque conferri: nempe ab Abbatibus quibus ab Episcopo (secundum morem eos praeficiendi) facta sit manus impositio, quoque constat Sacerdotes esse, ex cap. Quomam vltimus, dist. 69. & ex cap. Cum contingat, De aetate, & qualitate, atque ex alijs multis iuribus, quemadmodum notat Victoria De sacram. n. 234. Quod quidem illis Concilium Trident. sess. 23. cap. 10. De reform. non denegat quoad regulares ipsi subditos. Addit ibidem a Victoria ex D. Thoma, Episcopum non posse non Episcopo committere potestatem conferendi Ordines etiam minores: sique committat, nihil fieri: neque Papam posse committere non Sacerdoti: quia licet habeat plenissimam potestatem circa corpus Christi mysticum; circa corpus tamen Christi verum, non habet maiorem potestatem quam alius Sacerdos. Quia ergo potestas conferendi Ordines supponit potestatem supra corpus Christi verum, iuxta illud quod in cap. Ex literis, De excessibus Praelat. dicitur: Pontificale officium sine altaris ministerio non valere adimpleri, non potest alteri committi quam Sacerdoti, qui solus habet potestatem supra corpus Christi verum.

De tempore quo Ordines conferendi sunt, certum est quemlibet eorum posse conferri in sex anni temporibus: nempe in sabbathis quatuor temporum, in sabbatho ante Dominicam Passionis, & in Sabbatho sancto ex cap. tertio De temporibus ordinationum.

Certum est secundo posse quolibet anni tempore conferri Ordines minores, diebus Dominicis aut festis: maiores vero non posse ex eod. cap. tertio & praecedenti primo. Primam tonsuram autem conferri posse quocumque tempore notant Angelus in verbo, Ordo 4. §. 1. & Sylu. eodem 2. q. 6. dicto 2. in fine: rationem reddens, quod consuetudo generalis Ecclesia habeat. Consecrationem vero Episcopi, posse fieri quolibet die Dominico notat in ead. q. 6. Syl. & in verbo, Consecratio, primo quaest. 1.

De loco in quo conferendi sunt Ordines ab Episcopo notat Syluester Ordo 2. quaest. octaua, minores Ordines conferri posse in quacumque Ecclesia proprii Episcopi. De maioribus vero debere conferri in Ecclesia cathedrali Concilii Trident. sess. 23. cap. 8. De reform. statuit: addens, quod si alibi intra diocesim iusta de causa conferendi sint, dignior quantum fieri poterit Ecclesia semper adatur, & praesente Clero loci conferantur. Quamquam post idipsum Concilium vsus remansit, de quo ibidem Syluester: vt conferantur in qua voluerit Episcopus Ecclesia sui Episcopatus: publice tamen coram populo.

Nota ex eodem Concilio in sequenti cap. 11. Ordines minores esse conferendos per temporem interstitia, nisi aliud Episcopo maius expedire videatur. Quos omnes posse eodem die conferre habetur ex cap. 2. De eo qui ordinem futuri suscipit: ubi glossa id ad verbum, minores, annotat: immo si sit consuetudo poterit prima tonsura simul dari cum minoribus Ordinibus, vt post Sylu. Ordo 2. quaest. 7. notat Armilla eodem verbo num. 6. Non poterit autem Subdiaconatus sine dispensatione Papae, vt eodem ex Innocentio & Hasiensi addunt: sicut nec duo Ordines fieri possunt sine eadem dispensatione simul conferri ex cap. Literas, & ca. Dilectus, De temporibus ordinum. Quod si aliter fiat, ordinator suspenditur a collatione, & ordinatus ab executione Ordinum sic collatorum: idque donec Summus ipse Pontifex aliter disposuerit, vt ex iisdem cap. habetur. Neque in hac re possunt regulares obtendere sua privilegia & indulta: quoniam a Concilio Trident. in sequenti cap. 13. omnia reuocantur: nisi sint post idem Concilium reuocata per Papam: qui dispensare potest in eo iure.

Nota adhuc ex eodem Concilio in prius memorato cap. 11. non licere minoribus Ordinibus initium promouere ad sacros Ordines, nisi post annum a susceptione postremi gradus eorumdem minorum Ordinum: excepto calu necessitate, aut Ecclesiae utilitatis aliud expostente. Item ex memorato sequenti cap. 13. promotum ad Subdiaconatus Ordinem non permittit ad altiorem gradum ascendere; nisi per annum saltem sit in eo versatus, aut nisi aliud Episcopo videatur. Ac demum ex consequenti cap. 14. alium annum requiri, vt ad Diaconatum possit quis promoueri ad Presbyteratum, nisi ob Ecclesiae utilitatem & necessitatem aliud Episcopo videretur; vt in casu de quo postea num. 51. notat. tertio.

CAPVT VI.

De suscipientibus Sacramentum Ordinis.

SVMMARIVM.

- 29 Incapaces sunt omnino Sacramenti Ordinis tum non iam baptizatum etiam semine.
30 Quilibet masculus capax est eiusdem Sacramenti, infans tam non multus, que alius non potest licite conferri.
31 Notanda de eodem infante, di. impeditur in iure Ecclesiae, si iure, & de intentione necess. 21.2.
32 Requisita ad Sacramentum hoc non tam valde sunt etiam licite suscipiendum.
33 De scientia requisita.
34 De titulo requisito.
35 De scrutinio seu examine praemittendo ordinationi.

Notandum

NOTANDUM est primo, sic incapaces esse Ordinum, ut nihil fiat si ordinentur, tum eos qui baptismalem characterem non habent, ex cap. 1. & vlt. de Presbyt. non baptiz. tum feminas, cum Christus, neque in vltima cœna dum potestatem consecrandi tradidit, neque post resurrectionem, dum potestatem absoluedi a peccatis contulit, vllam feminam, ne quidem matrem suam sanctissimam & omnium dignissimam ordinarit, sed solos viros, nempe Apostolos. Quo argumento vitur Pontifex in cap. Noua, De peniten. & remiss. Alia rationes videri possunt apud Sotum in 4. distict. 25. quæst. 1. art. 2.

Notandum est secundo, masculos omnes baptizatos etiam si rationis vsu careant, vt infantes & amentes, aut alium patiantur defectum, quo inepti sint ad ordines exercendos; vt cæci, manci, hæretici, & similes: si de facto ordinentur, factum tenere, imprimi verum characterem Ordinis. Quæ est r. s. Greg. à Valen. tom. 4. disp. noua quæst. 4. puncto 1. communis Theologorum sententia in 4. dist. 25. vno Durando excepto, aduersus quem Sotus loco citi illam tuetur.

Nobis sufficit, quod ex cap. vnico, De Clerico per saltum promotio, ille qui ante annos discretionis minores Ordines suscepit, sine eorum resumptione sinatur promoueri ad Diaconatum. Inde enim sequitur, quod glossa ibidem verbo Discretionis, notat: infra annos discretionis posse bene, hoc est, de facto Ordines recipi, licet confecti non debeant. Cuius rei ratio in supplem. tertie partis D. Thomæ quæst. 39. art. 2. hæc redditur: quod ad sacramenti validitatem tunc solum requiratur vsus rationis in suscipiente, cum ipsam consistit in aliquo eiusdem suscipientis actu, vt sacramentum penitentia in contritione & confessione penitentis: & matrimonium in consensu contrahentium: non autem in iis in quibus actus suscipientis non requiritur necessitate sacramenti: sed sufficit vt sit capax potestatis spiritualis, quæ ad aliquos actus confertur, vt baptismus, ad suscipienda sacramenta: & Ordo, ad sacramenta administranda. Nec refert, quod carens vsu rationis non possit actus Ordinis exercere: quia actus sunt posteriores potestatis agendi: neque remoto posteriore, necesse est remoueri prius.

De Episcopali tamen Ordine, vt ibidem additur, peculiaris ratio est; quia dum quis per illum constituitur Episcopus, committitur ei populus, sitque sponsus Ecclesiæ, cuius cura nemini nisi consentienti concedi potest. Quod Sotus annotatis in citato. art. 2. ad 3. addit nihilominus, si quis ante rationis vsum consecraretur, tunc characterem Sacerdotalem extendi ad eum scilicet modum qui traditus est in præced. cap. 1. nu. 5. quantumvis ita ordinatus, non censetur curam animarum habere, donec consenserit: sicut nec factus Subdiaconus ante vsum rationis censetur adstrictus voto castitatis anæxo ei Ordini, donec in illud consenserit: prout idem quoque Sotus paulo superius annotat ex Palud. Et ratio est: quia votum natura sua requirit consensum liberum. Quumquam, vt idem addit, ob indecentiam, debet manere suspensus ab executione suscepti Ordinis, maxime si matrimonium inerat.

Notandum est tertio, iure canonico Ordinum incapaces esse eos, qui habent impedimentum aliquod Ecclesiasticum, quod dicitur irregularitas: de qua dicitur in sequenti tractatu. Cuiusmodi impedimenti inducendi potestatem à Christo relinqui in Ecclesiâ, expediuit ad huius bonum; non minus quam inducendi impedimenta matrimonii, de quibus in sequenti libro ex instituto.

Notandum est quarto, vt hoc sacramentum non modo valide, sed etiam licite recipiatur, multa requirere. Primo enim, sicut & alia sacramenta; requirit rectam fidem, debitamque intentionem. Vbi aduerte, ad validitatem Sacramenti huius posse sufficere Ecclesiæ intentionem: quando quidem interpretatiue, censetur eadem esse quoque suscipientis sacramentum, quando ipse per se non repugnat propria sua voluntate. Id quod post Sotum ibidem in responsione ad 2. argum. Durandi habet Orég. à Valen. in memorato puncto 1. consequensq; est ex eo, quod ante tradidimus non habentem vsum rationis esse istius sacramenti capacem.

Secundo requirit penitentiam in eo qui sibi conscius est

peccati moralis. Quam oportet esse veram contritionem, aut certe bonâ fide talem exilimari, id enim requirunt sacramenta ea quæ viuorum dicuntur, de quorum istud est numero: adeo ut peccatum mortale sit, scienter & voluntarie illud in statu peccati mortalis recipere. Non prærequirit autem per se confessionem sacramentalem, sed solum prout illi adiungitur Eucharistiæ sumptio.

Tertio cum susceptione baptismi, necessaria de iure diuino, requirit susceptionem Confirmationis necessariam de iure Ecclesiastico, ex Concilio Trid. sess. 23. De reform. cap. 4. si que fuerit Ordo superior, requirit susceptionem Ordinis inferioris, prout habitum est in præced. cap. 4. nu. 19. in fine.

Quarto requirit morum probitatem, qua conscientia testimonio non agnoscat se in peccato publico, aut in infamia publica, ac de reliquo proponat vitam emendationem. Nec item agnoscat se impeditum irregularitate, aut censura Ecclesiastica de qua agemus in sequenti libro. Vitio, videri potest Nauar. in Enchir. cap. 23. nu. 69. & sequentibus, vbi omnia pertinentia ad tale genus impedimenti explicat secundum ius nouum Concilii Tridenc. sess. 23. De reform. cap. 4. & sequentibus.

Quinto requirit scientiam: de qua notandum est, Concilii Tridenc. sess. 23. cap. 11. exigere, vt qui ad minores Ordines promouentur intelligant saltem linguam Latinam: & cap. 13. vt qui ad Subdiaconatum, & Diaconatum, sint literis & iis quæ ad tales Ordines pertinent instructi: & cap. 14. vt qui ad Presbyteratum, sint idonei tam ad populum docendum ea quæ scire omnibus necessarium est ad salutem, tum ad sacramenta administranda. Et demum in præcedenti sess. 22. cap. 2. vt promouendus ad Episcopatum scientiam habeat qua possit satisfacere necessitati miteris sibi iniungendi. Occurrit autem notandum hoc loco de impedimentis, quæ plurima sunt Sacramenti Ordinis, non videri ad eorum omnium notitiam habendam, teneri promouendos ad minores Ordines, sed sufficere si eosdem Ordines accipiant à proprio Episcopo, non ab alio, nisi de ipsius licentia: neque subterfugiant examen, aut quid aliud fraudulentè faciant, per quod impedimentum, quo forte laborent, tegatur: neque simoniam committant pecuniâ scilicet aut aliquid pecuniâ æstimabile dando pro sua ordinatione. Promouendos vero ad maiores Ordines teneri eam saltem notitiam habere, qua mortaliter certi sint se nullum impedimentorum laborare. Cuius discriminis ratio reddi potest: tum quod Ecclesiâ, prout patet ex dictis, minorem in illis; quam in his requirat scientiam: tum quod priores illi susceptione ordinum, non acquirant statum immutabilem, sicut hi posteriores: sed permittantur ab eo resiliire, & ad laicalem redire: tum quod ministeria, ad quæ illi ordinantur, non sint ita sacra, quin à laicis, perinde ac ab ipsis, possint exerceri: non autem ea ad quæ ordinantur reliqui. Tum demum, quod illi sua promotione, non acquirant nouam obligationem vltra eam quæ est simplicium Clericorum: hi vero acquirant, tum gerendi nec deponendi pro arbitrio, habitum & tonsuram Clericalem: de qua agemus in sequenti tract. 3. cap. 2. tum recitandi horas canonicas; de qua ibid. cap. quarto dicitur, tum seruandi castitatem nec vnquam ducendi uxorem: de qua habentur Ecclesiæ decreta in cap. Diaconus, & in cap. Presbyteris dist. 27. & in cap. Nullus, dist. 28. & in cap. 1. & in cap. Si quis eorum, & in cap. Erubescant, & in cap. Placuit dist. 32. & in cap. Cum in præterito, & in cap. Cui in quorundam, dist. 84. Item in cap. 1. & 2. Qui Clerici vel vouentes, & in cap. vnico, De voto in 6.

Sexto requirit titulum, hoc nomine, quod ex institutione Concilii Tridenc. sess. 21. De reform. cap. 2. ad maiores, seu sacros Ordines nullus Clericus secularis, quantumvis alias idoneus sit moribus, scientia, & ætate, promoueri debeat, nisi prius legitime constet eum pacifice possidere beneficium ecclesiasticum, quod sibi honeste ad victum sufficiat. Atque si non habeat beneficium, sed matrimonium, etiam si sufficiens, aut pensionem; non ideo ordinari potest, nisi Episcopus iudicauerit ipsum assumendum, pro necessitate & commoditate Ecclesiarum suarum, ex eodem Concilio ibidem. Vbi & additur non posse beneficium resignari, aut patrimonium alienari, aut pensionem extinguere, ad cuius titulum facta est promotio, donec is alius habeat vnde

viuere possit. Clericus autem regularis ordinatur ad titulum paupertatis, quam est professus.

Ob hæc autem requisita, scrutinium, seu examen feria quarta ante sabbatum ordinationis Instituitur ab Episcopo, alicui sibi Sacerdotibus, & prudentibus viris diuina legis peritis, & versatis in ecclesiasticis functionibus. Tale enim examen faciendum est de ordinandorum genere, persona, ætate, institutione, doctrina, & fide, iuxta decretum in cap. Quando, dist. 24. quod Concilium Triden. sess. 23. cap. 7. De reform. renouat, in præcedenti cap. quinto specialiter præscribens de promouendis ad maiores Ordines, vt per menssem ante ordinationem adeant Episcopum, qui committat Parochio, aut alteri, cui magis expedire videbitur; vt propositis publice in Ecclesia ordinandorum nominibus inquirat fideliter à fide dignis, de eorum natalibus, ætate, moribus, & vita; & literas testimoniales inquisitionem factam continentes, ad ipsummet Episcopum transmittat quamprimum.

CAPVT VII

De obligationibus circa Ordinis sacramentum.
contingentibus.

SVMMARIVM.

- 36 Non est quidem imposta obligatio suscipiendi sacramentum Ordinis nonnunquam tamen ea contingit.
37 Peccatum quidem est mortale suscipere sacramentum Ordinis in peccato mortali: non tamen actum illius exercere, nisi si sit administratio sacramenti.
38 Obligatio seruandi castitatem in iuramento maiori Ordine.
39 Non modo ad hæc canonice, sed nec ad alias certis precibus tenetur initiatus tantum minoribus ordinibus: nisi de honestate.

DE Ordine suscipiendo non est, sicut nec de matrimonio contrahendo, imposta obligatio, quæ singulos Christianos, regulariter moraliterque; loquendo, adstringat; quia Sacramentum Ordinis non est, sicut nec matrimonium; per se institutum ob utilitatem singulorum, nec est singulis necessarium, sed toti communitati Ecclesie: in qua proinde Prælati incumbit obligatio providendi, iuxta cap. Consult. dist. 72. nec in ea desunt Sacerdotes, quorum ministerio tali necessitati subueniatur: præsertim vt fideles possint implere diuinum præceptum de suscipiendis necessariis sacramentis Eucharistie, & Penitentia.

Interdum tamen ex onere beneficii, tenetur quis intra certum tempus initiari sacris. Sic parochus iure compellitur dimittere beneficium curatum, nisi intra annum ab illius pacifica possessione, curet se sacerdotio initiari, ex cap. Cum in cunctis, De elect. & ex cap. Licet canon. eodem titulo in 6. Item electus Episcopus ex predictis bullis & accepta possessione, tenetur intra tres menses consecrari sub pena restitutionis fructus quos perceperit, atque adeo perdeni ipso iure Episcopatum, nisi intra tres alios menses consecratur, ex Con. il. Trident. sess. 23. De reform. cap. 2. De quibus Nauar. in En. hir. cap. 25. num. 118. §. 8. Neque dubium videtur, quin in graui Ecclesie necessitate ad præsulatum compelli ex obedientia possit vir eo dignus. Etiam si damnandi non sint illi Religiosi, qui votum emittunt non acceptandi factam de se electionem ad prælaturam extra suam religionem, nisi sub præcepto Superioris compellantur: quod vtrumque annotat Henricus lib. 10. cap. 4. §. 5.

Circa Ordinis autem siue administrationem siue susceptionem, siue suscepti vsus, multæ obligationes contingunt, partim iure naturali, per rætionis præscriptum: partim positio, per sanctiones Ecclesiasticas: quarum transgressio, ne quomodo, & quando peccetur intelligi potest ex iis, quæ traduntur in sequenti tractatu 3. & ex iis quæ in particulari (notatis penam quæ propterea incurrit.) Nauarrus persequitur in citato cap. 25. præsertim num. 68.

Vbi aduerte obi. erceptum esse quidem illud quod ipse habet in sequenti num. 72. §. 10. peccate mortaliter eum,

qui in statu peccati mortalis existens, Ordines suscipit, aut aliquod sacramentum ministrat: sed à plerisque (quos refert & sequitur Henriquez in eodem lib. 10. cap. 13. §. 3. litera T.) negari quod ille sub iungit: Ordine initiatum, peccare mortaliter, si res sacras tangat, vel aliquid aliud faciat tanquam minister Ecclesie suo officio fungens: vt verbi gratia Diaconus: cum stola canens in Missa Euangelium, & Subdiaconus Epistolam cum manipulo.

Cæterum, cum tres condiciones constet requiri, vt ille qui actum Ordinis exercet in peccato mortali, nempe vt ipse sit minister ad talem actum ordinatus & consecratus: Deinde vt illum solemniter & ex officio exerceat: ac demum vt talis actus sit sacramentalis: tota difficultas in hoc versatur, quoniam actus censendus sit sacramentalis: Nauarrus enim significat illum esse sacramentalem censendum, qui annexus est alicui Ordini, vt sacerdotio, sunt ministratio sacramentorum, & verbi Dei: benedictio fructuum & similes. Diaconatus, lectio Euangelij in Missa: Subdiaconatus: lectio Epistolæ. & sic de cæteris. Alij vero contra significant actum sacramentalem censendum tantummodo illum, quo conficitur vel confertur Sacramentum: & ita peccate quidem mortaliter Sacerdotem in peccato mortali sacrificantem, baptizantem, absoluentem à peccatis, aut vngentem infirmum constitutum in periculo mortis. Itemque Episcopum conferentem Confirmationis vel Ordinis sacramentum. Non autem Diaconum solemniter legentem Euangelium, nec Presbyterum benedicentem aquam vel fructus: nec Episcopum consecrantem chrisma, vel oleum: & multo minus eos, qui exercent a Quibus minorum Ordinum. Quam sententiam post Sotum in 4. dist. 24. quæst. 1. art. 4. versus finem Greg. à Valent. tom. 4. dist. nona quæst. 1. puncto 4. col. 1961. sequitur. Et ratione reddit, quia in exercitio talium actuum ratio malitia: de se consistit tantum in indecentia quadam; quæ illi non sunt cum ea quæ par est dignitate & decencia: ratione cuius defectus, ipsum non videtur adeo malum, vt mortale censeri debeat. Quam opinionem qui volet potest sequi, cum bonos Authores habeat. Nam eam tenet quoque à Victoria, de sacram. n. 233. vbi dicit communiter teneri: quæ esse recentiorum contra Nauarrum, meminit Henriquez loco citato.

De obligatione seruandi castitatem iis qui maioribus Ordinibus initiati sunt, imposta Ecclesie statuto, differunt aduersus hæreticos tum alij, tum Bellarm. in lib. 1. de Clericis cap. 18. & quatuor sequentibus ac Greg. à Valent. in ead. disput. nona quæst. 5. puncto 5. Ad institutum nostrum autem sufficere potest notasse paucis, talem obligationem provenire ex voto quod tacite facit is, qui Subdiaconatus Ordinem suscipit. Pro quo aduerte Ecclesiam neminem quidem obligare ad continentiam votum; eos tamen qui sua voluntate maiores Ordines susceperunt, cogere continentiam seruare, ad quam consequenter sua quoque voluntate obligantur: quoniam lege & consuetudine ecclesiastica, sic annexa est maioribus Ordinibus continentia, vt si quis eos suscipiat volens etiam sine intentione continendi, teneatur ad continentiam, ad eamque seruandam compellatur, iuxta cap. Erubescant, dist. 32. Censetur vero tale votum sacris Ordinibus annexum, solemne esse perinde ac professio in religione approbata, atque perinde ac professio in religione imualidum ex cap. vnice, De voto in 6. Quia in re ita conueniunt, vt differant in multis. Ac primo in eo, quod illud votum tacitum: & religiosa professio sit votum expressum. Secundo, quod illi non sit annexa paupertas, sicut est huic. Tertio, quod per illud homo non consecret se totum Deo, sicut per professionem in religione.

Porro idem votum sic est annexum sacro Ordini vt non sit de essentia illius, sed accidat ei ex constitutione Ecclesie Occidentalis. Inde enim sit vt Græci post Ordines susceptos vtantur vxoribus acceptis ante ordinationem, præterquam tempore ministerij. Fit etiam vt quamuis susceptioni eorundem Ordinum, tale votum castitatis sit annexum: non ideo tamen, qui illos se suscepturum vovit, censendus sit vovisse castitatem, sicut nec recitationem horarum canonicarum: quæ eidem quoque susceptioni est annexa ex Ecclesie institutione: adeo vt prolapsus in peccatum fornicationis, censetur quidem contra sextum Decalogi præceptum: non

non tamen contra suum votum peccare, ex Nauar. in *Enchir.* cap. 12. num. 47. Et ratio est, quia talis non vult castitatem, sed tantummodo vitam statum eius susceptionem (non item soli proposito suscipiendi) annexa est castitas ex accidenti, non ut quid ei essentiale. Unde si is qui illo modo vult, contrahit matrimonium ante adimpletionem voti sui peccat quidem impletionem ipsum reddendo sibi impossibile; sed validum est matrimonium. De obligationibus recitandi horas canonicas & gestandi habitum & tonsuram clericalem ac aliis quae incumbunt initiatis maioribus Ordinibus, dicitur in sequenti tractatu tertio, titulo primo.

Quod vero initiati minoribus Ordinibus ad recitationem horarum canonicarum non teneantur, sed nec aliarum precum, nisi ex decencia: Leonardus Lessius libro 2. *De iust. & iure* cap. 37. num. 46. ex eo confirmat quod neque iure communi, neque consuetudine vniuersali Ecclesiae ad aliquas obligentur: neque quod Ecclesia vniuersalis relinquit liberum, Episcopus possit in sua Ecclesia facere praecipuum perpetuum, nisi in ea subsit peculiaris faciendi ratio, quae vix esse potest in re proposita. Et certe si non solum Papa, sed etiam Episcopi possent onera perpetua imponere, subditi nimium grauarentur, valdeque adficeretur ab vniuersitate: cuius obseruatio (praesertim in iis quae pertinent ad sacramenta) facit ad vniuersalis Ecclesiae decus & vniorem. Secus esset vero, *vt idem addit*, si Episcopus praeciperet bis aut ter aliquas preces recitare, vt septem psalmos aut horas beatae Virginis: quia id non conferret onus graue, vel notabilis recessus ab vniuersali consuetudine: vt nec si ex causa praeciperet in sua dioecesi ieiunare bis, terve. Eandem doctrinam post Medianam in *Cod. De oratione*, q. 7. in fine & *Sotum* lib. 10. *De iust. & iure* quaest. 5. art. 3. non longe ab initio, sequitur Suarez, *De religione* tract. 4. lib. 4. cap. 16. in fine. Sed potest in contrarium obici quod cum tales ad iuncti sint cultui diuino, & gaudeant privilegio clericali teneantur iure naturali aliquid amplius orare quam laici. Ad quod Sotus respondet teneri solum ex honestate, prout prudenter arbitrati fuerint ad naturalem rationem quidem dicere decens esse, vt quid amplius recitent, non praescribere tamen tanquam obligatorium, atque seruandum sub peccato.

CAPVT VIII.

De coagmentatione status Clericalis ex initiati sacramento Ordinis.

S V M M A R I V M.

- 40 Status Clericalis, & gradus illius.
- 41 Quatuor gradus Episcopatus.
- 42 De Patriarchatu, & Primatu.
- 43 De Archiepiscopatu, & Episcopatu.
- 44 Qua Episcopalem dignitatem habenti incumbant ex officio.
- 45 Ea quae illi incumbunt iure nono Concilii Tridentini.
- 46 Peccata quibus potest quis ratione Episcopalis dignitatis obnoxius esse, ante suam consecrationem.
- 47 Dignitates infra Episcopalem, & primo abbatia, & prioratus.
- 48 Decanus, & Praepositura.
- 49 Archidiaconatus, & Archiepiscopatus.
- 50 Reliqua eiusdem generis dignitates.
- 51 Parochus quis & quae iura parochiae, obligatioque illius, suscipiendi sacerdotum.
- 52 Vicarius perpetuus ponitur in numero Parochorum.
- 53 De Vicario temporali quaedam.
- 54 Peccatorum quibus Parochus obnoxius est, reuocatio ad quatuor capita.
- 55 De Canonici.
- 56 De habitibus portiones, capellaniae, & praesimoniae.
- 57 De Commendatariis.
- 58 De Coadiutoribus.
- 59 De Hospitalariis.

40. **D**vo esse genera Christianorum habetur ex D. Hieronymo in cap. Duo sunt, 12. quaest. 1. vnum Clerico-

rum, & alterum laicorum, illudque diuino officio mancipari. per hoc scilicet Ordinis sacramentum tanquam institutum ad propagandum in Ecclesia Christiana statum clericalem. Sic dictum a Graeco nomine κληρικός (quod sortem vel hereditatem significat) quia est eorum qui ad sortem vel hereditatem Domini Iesu spectant: siue vt habetur ex cap. Clericus, eadem quaest. quia pars sunt Domini Iesu, vel partem habent Dominum Iesum: vt pote qui diuino cultui consecrati procurandarum ad eundem cultum spectantium sacrarum rerum, sollicitudinem susceperunt. De qua re aduersus sectarios nostri temporis differenter qui volet videre poterit Bellarminum in tomo 1. *Controuersiarum*, controuer. 5. lib. primo. Pro ratione autem iudicandi de peccatis nobis proposita, instituetur de ea tertius sequens tractatus. Quod vero de ipso clericali statu occurrit consideranda, varietas membrorum, quae in eodem statu vel corpore quodam cernitur cum disparibus gradibus dignitatis, & iurisdictionis. In Ecclesia enim, quae *terribilis est vt castrorum acies ordinata*: Summus Pontifex, quemad. habet Bellarm. in praefatione eiusdem libri primi, tanquam Christi, primi, Summique Imperatoris vicarius, supremus est: vt pote in D. Petro, cuius successor est, cum summa potestate, & imperio praepositus eidem Ecclesiae, tanquam Christi castris in terris, vt eam duceret: eundem Christum nobis representans, quamdiu nondum sumus digni ipsum reuelata facie videre.

Sub Summo Pontifice autem sunt Episcopi tanquam Tribuni militares, qui imperant quidem, non tamen totis castris: sed agmini quisque suo. Sunt etiam sub Episcopis dignitate inferiores ipsis, sed praereminentes aliis, qui tanquam centuriones quidam, singulis cohortibus praesunt. Sunt demum caeteri tanquam administri diuersa obeuntes, munera: ad instar eorum qui in temporalis militia diuersa obeunt munia in gratiam, siue Imperatoris, siue Militum. Sic igitur in Ecclesia militante sunt post Papam proxime Clerici constituti in Episcopali dignitate. Deinde Clerici dignitate inferiores Episcopo, & demum caeteri: quorum nonnulli curam habent animarum vt Parochi, & alii non habent: vt qui carent beneficio ecclesiastico, vel habent tantummodo simplex. De omnibus copiose differit Azor in tomo 2. *moral. institut.* lib. 3. cap. 34. & 5. quem sciendi cupidus legere poterit: pauca tantum attingemus vt sufficiencia ad nostrum institutum.

De Clericis constitutis in Episcopali dignitate.

S E C T I O I.

41. **Q**uoad hos nonnulla obseruare oportet. Primum est, Episcopatus quatuor distingui gradus in cap. Cleros, distinct. 21. Patriarchatum, Primatum, Archiepiscopatum, & Episcopatum simplicem: Supra quos omnes Papatus dignitatis gradum obtinet supremum: qui inde in cap. Nemo 9. qu. 3. dicitur Prima sedes: & vt ibidem habetur, ac in sequenti cap. Cuncta per mundum, vniuersos iudicat, & a nemine iudicatur. Et ratio est, quod Papa ei praesidens, D. Petri successor, non puri hominis, sed veri Dei vice fungatur: ex cap. Quanto, De translatione Episcopi. Videri potest Azor in seq. lib. 4. a cap. 4. & in libro 5. per aliquot capita, ac Bellarminus in tomo 1. *controversiarum* in quo late persequitur quae ad Papae in Ecclesia auctoritatem pertinent.

Secundum est, cum Papa coniungi Cardinales, quia censentur esse pars corporis eius, quemad. habet Panormit. ad cap. 2. num. 3. De Clericis non residentibus, propterea quod cum eo iudicant totum orbem, prout idem addit, ex cap. Per venerabilem, Qui filii sint legitimi: atque sint ei, vt vulgo loquuntur, a latere tanquam Senatores: siquidem Ecclesia quoque suum habet Senatum, ex cap. Ecclesia. 16. quaest. prima. Illi ergo, pars corporis Papae eadem ratione dicuntur, quia ii qui sunt Principi a consiliis dicuntur pars corporis eius in lege Quisquis, *Cod. Ad legem Iuliam maiestatis*. Quae de Cardinalibus ipsis Azor in eodem libro quarto cap. 1. 2. & 3. & quae de legatis Apostolicis ac caeteris officialibus Sedis Apostolicae in seq. lib. 5. a cap. 27. habet, relinquere possumus ei, qui volet, videntur apud ipsum.

42. Tertium est, primam post Papatam dignitatem esse Pa-

triarchatum, prout colligitur tum ex cap. Omnes, cum sequentibus, distin. 22. & ex cap. 1. 2. & 3. dist. 99. tum clarius ex cap. Antiqua, De privilegiis. Vbi numerantur quatuor Patriarchales sedes post Romanam: quarum dignior ceteris esse Constantinopolitana, & post eam Alexandrina, dehinc tertia Antiochena, & postrema Ierosolimitana. Vbi aduerte obiter Patriarchas quidem ceteris Episcopis maiores: nihil tamen iuris habere præ illis, nisi quantum sacri canones concedunt, vel prisca illis consuetudo contulit ab antiquo, quemad. dicitur in cap. Duo, De officio Ordinarii. Patriarchatum autem Primatum proximum esse dignitate, ex eo intelligitur, quod Primates in prouinciis, & regionibus habeant iurisdictionem super Archiepiscopos, & sint loco Patriarcharum ex cap. 1. & 2. dist. 99. De qua re verba hæc habet Gratianus initio eiusdem distinctionis. Primates & Patriarchæ diuersorum sunt nominum, sed eiusdem officij. Ab Archiepiscopis autem quoties necesse fuerit, Episcopi ad Primates appellant, sed à Primatibus Archiepiscopos appellare non licet. Deben ergo obedientiam Primatibus Archiepiscopi, in omnibus quæ sibi ab eis iuste fuerint imperata. Hæc ille

43.

Post Primatè dignitate Archiepiscopij succedere proxime, nomen ipsum indicat. Ex eo enim Archiepiscopus dicitur, quod instar principis præsit Episcopis suffraganeis suis: quos ei subditos esse aperte constat ex causa 9. quæst. 3. cap. 1. 2. & 3. Qui etiam Metropolitanus ex eo dicitur, quod in prima totius prouinciæ ciuitate sedeat. Qualem eligendam esse Archiepiscopi sedem, habetur ex cap. 1. 2. & 3. dist. 80. Ex quibus relinquatur, postremam dignitatem inter maiores, esse Episcopatum cui iure cõmuni, ceteros minores subicij, habetur ex cap. Abbates, & cap. Abbatibus, 18. quæst. 2. Illius vero initium in cap. Olim, distin. 95. fuisse traditur, quod cum olim Presbyteri baptizantes, eos quos baptizassent dicerent suos: & inter baptizatos oriretur schisma, vno dicente, Ego sum Pauli, alio vero, Ego sum Cepha, & alio: Ego sum Apollo: placuit Apostolis ad tollendum eiusmodi schisma, vnum ex Presbyteris præficere ceteris, & caput Dicere: eis constituere: cuius curæ, ac sollicitudini, omnes basilicæ, omnia monasteria, omniaque alia Ecclesiastica commissa essent: sicut esse iure cõmuni habetur ex cap. Regenda, 10. quæ. 1. & ex cap. Omnes basilicæ, 16. quæst. 7. & ex aliis ibidem à glossa notatis.

Quæ de iuribus, potestate, autoritate, tum simplicium Episcoporum, tum aliorum, ipso superiorum tradit Auzor in citato libro tertio cap. 31. & quinque sequentibus relinquemus apud ipsum videnda. Contenti enim esse possumus ad vitandum prolixitatis fastidium attingere ea ex quibus maxime iudicium de peccatis pendet: qualia sunt, quæ ex officio incumbunt Clericis constitutis in Episcopali dignitate.

Deiis quæ ex officio incumbunt Clericis constitutis in Episcopali dignitate.

SECTIO II.

44.

Multa huius generis esse, constat ex iure canonico apud Gratianum in prima parte Decreti à distin. 25. vsque ad finem, & in 2. par. causa 7. & tribus sequen. Item in Decretalibus & Clement. atque Extrauag. tit. De officio ord. Oportet autem vel nouem præcipua indicet D. Paulus in prioria Timoth. cap. 3. inquit. Oportet Episcopum irreprehensibilem esse, vnius vxoris virum, sobrium, prudentem, ornatum, pudicum, hospitalem, Doctorem, non violentum, non percussorem, sed modestum, non litigiosum, non cupidum.

Primum igitur quod ex officio incumbit Episcopo, ratione cuius debet esse irreprehensibilis, est studiosum esse Christianæ perfectionis, ac cõtemptus rerum mundanarum & pompæ, mortificationisque omnium humanarum affectuum. Ipse enim ex his est, de quibus dictum est à Domino Math. 5. Vos estis sal terræ: quod si sal euauerit in quo salietur? Ad nihilum valet ultra, nisi vt mittatur foras & concutetur ab hominibus, Vos estis lux mundi, &c.]

Secundum est, suam Ecclesiam amare, non secus, ac sponsus solet suam vnicam sponsam, non transferendo in aliam.

suum affectum. Ideo enim datur ei in consecratione sua anulus in signum, quod cum in sponsam acceperit suam Ecclesiam, aliam querere, & optare non debeat: quandoquidem id non casti sponsi, sed potius adulteri esset.

Tertium est, formam fieri gregi: ex animo, iuxta diuini Petri præscriptum in epist. 1. cap. 5. vers. 3. quo nomine sobrius debet esse, moderata scilicet mensa, & suppellectile, moderatoque vestitu contentus, cuncta contemnens, quæ ad mundanam pompam, fastumque pertinere videntur: studere enim debet non minus vitæ exemplo, quam salutari doctrina populum sibi commissum transferre ab amore seculi, ad amorem Dei, tanquam à via perditionis ad viam salutis. Sic enim Dominus Ioan. 10. de bono Pastore ait: quod cum proprias oues emisit, ante eas vadit, & oues illum sequuntur quia sciunt vocem eius.

Quartum est, regere Ecclesiam De quam acquisiuit sanguine suo Act. 20. vers. 28. ratione cuius, prudens esse debet, vt discretè, prudenterue zelum diuini honoris temperet compassione humanæ infirmitatis, omnibus omnia factus, vt omnes saluos faciat: sicut de se testatur D. Paulus in prioria ad Corinth. cap. 9. Videt potest D. Bernard. in serm. 2. de tempore resurrectionis: vbi trium illorum &c. *Dei inquam, compassiois proximi, & diuinitatis, coniunctione necessaria Superiori in spiritali regimine tuorum subditorum, præclare differit.*

Quintum est, studere adificationi populi, iuxta illud posterioris ad Corinth. cap. 2. Christi bonus odor futurus Deo & iis qui salui fiunt, & iis qui perunt.] Ratione cuius bene compositus, beneque ordinatus esse debet interius, & exterius in verbis, in actibus, in inestus, in quiete atque in omni conuersatione. Debet item pudicus esse, cum nihil sit, quod ipsius autoritati, & doctrinæ tam detrahatur apud populum, quam vita impudica.

Sextum est, hospitalem esse seu in domo sua excipere hospitio: non tantum familiares, sed etiam peregrinos, & aduenas atque pauperes.

Septimum est, administrare verbum Dei, vnde Doctor esse debet, amplectens, vt habeat idem Apostolus ad Titum 1. eum qui secundum doctrinam est, fidelem sermone, vt potens sit exhortari in doctrina sana, & eos, qui contradicunt arguere.]

Octauum est, imbecilles fouere, tanquam si nutrit foueat filios suos,] secundum eundem. Apostolum in prioria ad Thessal. cap. 2. & præ occupatos in aliquo delicto intruere in spiritu lenitatis, ad Galatas, cap. 6. vnde non violentus & percussor, sed modestus esse debet verbis vtens quibus potius ad amorem, quam ad confusionem, vel iram, aut indignationem moueat.

Nonum est, commissum sibi populum, tanquam Christi gregem pascere: illius tum spiritalibus, tum etiam temporalibus necessitatibus, paterna cura subueniendo. In quam curam, tum ardenti amore Christi debet incumbere, vt ne vitam quidem exponere dubitet (iuxta illud Domini Ioan. 10. Bonus pastor animam suam dat pro ouibus suis) in exequendo diligenter boni pastoris munere, fructuosissimo, iuxta illud D. Petri in epist. 1. cap. 5. Cum apparuerit Princeps pastorum, percipiet immarcescibilem gloriæ coronam:] sicut ex aduerso perniciosa est negligentia pastoris patienti seipsum non gregem, iuxta ea quæ habentur c. 34. Ezechielis de tali genere hominum.

Requirat adhuc idem pascendi officium vt Episcopus non sit litigiosus, nec cupidus (intelligitur pascendi, ex ca. epist. ad Titum) nec item superbus sit, nec iracundus, quod proprium est non pastoris, sed furis, qui venit vt perdat, & maeret, iuxta Domini sententiam Ioan. 10.]

His consentanea sunt quæ Concilium Trident. statuit: primo quidem in sess. 23. cap. 1. De reform. vt Episcopus in suo Episcopatu resideat sub pœna peccati mortalis, amissionis fructuum beneficij. Nam nequeunt præstare quæ debent illi qui gregi suo non inuigilant, neque assistunt, sed mercenariorum more pro arbitrio illum deserunt. Secundo vero in ead. sess. cap. 3. vt Ordines subditus suis conferat per semetipsum, neque impeditus, ad alium mittat ordinandos, nisi bene examinatos & probatos: quod est teneri prouidere, vt tantum promoueantur illi qui inuenti fuerint digni.

digni, secundum ea, quæ ibidem in sequentibus capitibus præferuntur. Cæterum ut Ordines conferre, sic & alia, quæ Episcopalis Ordinis sunt, Episcopus præferre tenetur; ut confirmare, consecrare chrisma, templa, & altaria. Tertio, in sess. 7. cap. 1. & sess. 24. cap. 12. iuxta cap. Cum in cunctis, De elect. ut beneficia conferat tantum dignis. Immo sit sint beneficia curata, ut dignioribus, dignis relictis minus conferat sub pœna peccati mortalis, ex eadem sess. 24. capite 1. Quarto, in sequenti cap. quarto, & in præcedentis sessionis quinta cap. secundo, ut Concionetur per seipsum: aut legitime impediatur, per alium idoneum Quinto, ex ead. sess. 24. cap. 3. De reform. ut visitet totâ suam diocesium singulis annis, vel ad summum in biennio, Modus autem visitandi ibidem exponitur. Sexto in sess. 24. cap. 2. ut Episcopus annis singulis celebret diocesanam synodum: Archiepiscopus vero Prouincialem synodum tertio quoque anno. Septimo, in sess. 6. cap. 3. ut prudenter & diligenter intendat ad corrigendum excessus subditorum. Vbi etiam fit ei potestas Religiosos, quantumcumque priuilegiatos, extra monasteria degentes corrigendi, ac puniendi sicut Clericos sæculares. Octauo, in sess. 25. cap. 3. De reform. ut sobrie, magnaue circumspectione, nec sine graui causa, seruataque iuris forma, vtatur sibi tradita potestate excommunicandi: cum experientia doceat, si temere, & leuibus de causis excommunicationis gladius exeratur, magis contemnatur, quam formidetur: & perniciem potius adferat quam salutem. Nono, in ead. sess. cap. 1. ut factis ipsis, ac vitæ actionibus (quod est veluti perpetuum quoddam prædicandi genus) se muneri suo conformem ostendat, sicque mores suos omnes componat, ut reliqui ab eo frugalitatis, modestiæ, continentiæ, & humilitatis exempla petere possint. Decimo, in eadem etiam sess. cap. 2. ut publicè Concilium ipsum Trident. Id quod eadem etiam Pius quartus in bulla approbationis eiusdem Concilij, præcipit in virtute sanctæ obedientiæ. Quæ eadem obligatio est publicandi bullas Papæ, in quibus quocumque eorum publicatio præcipitur in virtute sanctæ obedientiæ. Vndecimo, in sess. 23. cap. 1. ut pauperum, ac cæterarum miserabilium personarum paternam curam gerat. De obligatione quam is habet faciendi elemosinam ex redditibus Ecclesiasticis quos percipit ultra necessarios ad honestam suam sustentationem iudicandum est secundum ea, quæ traduntur in sequenti tract. 3. tit. 1. cap. 7. De beneficiariorum obligatione expendendi fructus suorum beneficiorum in bonos vius. Duodecimo, Debet curare ut testamenta mandentur executioni ex Clem. Quia cõtingit, De religiosis domib. & Concil. Trident. sess. 22. cap. 8. De reformatione. Videndas est Syluester in verbo Testamentum 2. quæst. octaua: & addendum quod ex eadem Clem. aliis citatis habet Couar. ad cap. Cum tua, De testamen. num. 7. & post eum Lud. Molina De iust. & iure tomo 1. tract. 2. disp. 249. dubio 2. id quod voluntate testatoris relictum est in vnum vsum, non posse conuerti ad alium auctoritate Episcopi etiam interueniente consensu executorum.

Cæterum in prædictorum officiorum omissione peccatum mortale ordinariè committi, inde intelligitur, quod ordinariè ea coniunctam habeat aut notabilem Dei irruentiam, aut notabile proximi detrimentum, vel scandalum. Ob quorum etiam periculum, is qui Episcopatum indignus admittit, tenetur sub mortali illum relinquere, nisi si dignum reddat, ex cap. Nisi, De renunciatione.

Atque istiusmodi quidem peccatorum generi obnoxius est Episcopus post suam consecrationem. Ante eam vero potest quinque modis peccare. Primo quidem, appetendo Episcopatum propter commoda huius vitæ, quod est peccatum mortale, etiam si quis non sentiat se indignum: quando adeo ipsum Episcopatum desiderat propter bona temporalia, ut præferat ea saluti animarum: siue ut non curet probabile periculum negligenter in tali officio versandi in animarum detrimentum: mortaliter enim peccat per tradita à Caiet. 2. 2. quæst. 185. art. 1. & à Soto in 10. De iust. & iure quæst. 2. art. 1. in explicatione primæ dubitationis. Ratio vero est, quod agat contra charitatem, cuius ordinem pervertit in eo, quod proprium temporale bonum præponat bono spiritali proximi, persequere id quod institutum

est tanquam medium ad finem. iuxta illud tritum. Propter officium datur beneficium, eidem fini præferat: ac infideliter, & in notabile detrimentum eorum quorum curam gerit, minus susceptum exequatur. Quod si quis non dubitet se Episcopatu indignum, nec villo modo velit suo officio propter temporalia deesse, neque hæc constituat illius finem: sed solum sit animo ita affectus, ut si temporalia commoda desissent, nihil de Episcopatu curaret: non peccat plusquam venialiter ex Caiet. & Soto ibidem, & Nauar. in Enchirid. cap. 23. num. 15. Ratio esse potest, quod talis peccet solum in ordinatione quadam appetitus temporalium, spectante ad auaritiam, quæ venialis est suo genere, quando non includit damnum proximi, quemadmodum habet Nauar. in eodem cap. 23. num. 70. Appetere autem Episcopatum principaliter, ob eius officium ad salutem animarum institutum, etiam si mortale non sit: tamen ex Caiet. & Sot. ibidem, ut plurimum est peccatum veniale: quia præsumptio quadam esse videtur, si quis se existimet dignum Episcopi officio, quod est altissimum, atque adeo (ut habet Concilium Trident. sess. 6. cap. 1.) Angelicis humeris formidandum. Veruntamen iuxta cap. In scripturis, 8. quæst. prima, excusatur talis appetitio quando necessitas Ecclesiæ eam exigit: sicut censetur in terris vbi hæresis, vel ignorantia, vel morum deprauatio viget: vel quando magnus animarum zelus ad eam impellit: eo modo quo in verbo Episcopus, quæst. 3. concl. 2. tradit Syluester. nempe non ut præsit quis, sed ut proficit.

Secundo modo ante consecrationem peccare, & ut plurimum mortaliter, saltem propter scandalum, potest quis procurando Episcopatum. Hinc enim id damnatur in cap. Miramur dist. 67. & in cap. fin. 1. quæst. 6. & in cap. Per nostras, De iure patronatus. Atamen si tanquam dignus non immerito habitus, eligatur: suæ electioni consentiendo non peccat, ex Panorm. ad citatum cap. Per nostras. Immo nec procurando, si id necessitas Ecclesiæ requirat: ut si eligeretur aliqui omnino indignus, ex Caiet. 2. 2. quæst. 100. art. 5.

Tertio modo ante consecrationem potest quis recipiendo Episcopatum peccare; & quidem mortaliter, si per vim, fraudem, subreptionem, vel simoniam recipiat, aut cum sciat se eo indignum, ut pote carens qualitatibus quæ in Concil. Trid. sess. 22. cap. 2. De reform. tanguntur, & ad tria præcipua capita reducuntur: nempe ad ætatis maturitatem, literarum scientiam, morum probitatem. De quibus dicemus in sequenti tract. 3. cap. 12.

Quarto potest quis peccare (nisi sit omnino indignus) recusando Episcopatum in duobus casibus. De quibus post D. Th. 2. 2. quæst. 185. art. 2. Syluester in verbo Episcopus quæst. 3. sub finem. Prior est cum à Superiore præcipitur illi sub mortali, suscipere Episcopatum, & omnino recusat. Posterior est, quando manifesta datur Ecclesiæ necessitas, eique Episcopatus offeratur, etiam si non præcipiatur admittente. Neque talis excusabitur, quantumcumque votum fecerit de non suscipiendo vnquam Episcopatu, prout habetur ex D. Tho. ibidem in solutione tertii argumenti. Et ratio est, quod votum intelligi debeat saluo iure Superioris, & exceptis casibus in quibus foret irrationabile: iuxta habita ipsum in præced. lib. 18. cap. 21.

Quinto denique peccare potest, nimis differendo suam consecrationem: quando quidem ex decreto Concilij Trid. sess. 23. cap. 2. De reform. eam differens ultra tres menses obligatur ad restitutionem omnium fructuum perceptorum, & differens ultra sex, iure ipso priuatur Episcopatu. An vero Episcopi, qui prius Religiosi fuerunt, teneantur perinde ac ante ad obseruantiam Religiosi instituti, D. Thomas tractans 2. 2. quæst. 185. art. vltimo, statuit talem debere seruare ea quæ spectant ad suam religionem, exceptis iis quæ non consistunt cum statu Episcopali, ut claustrum, silentium, & si quæ sint alia. Videri possunt id satis familiariter explicantes Gregorius à Valen. 2. 2. disput. 10. quæst. 3. puncto 8. & Azor. in prima parte Moral. instit. lib. 12. cap. 7. quæst. 4.

SECTIO III.

De Clericis habentibus dignitatem infra
Episcopalem.

47. PRIMA huius generis dignitas est Abbatia, quæ inter prælaturas ponitur in cap. 2. De iudiciis: Abbatum autem quædam sunt differentie. Prima est, quod alij sint regulares: nempe qui monachorum collegiis præficiuntur alij vero sint seculares, qui toti collegio Canonicorum Ecclesiæ collegiatæ præficiuntur: nam alicubi tales præfecti vocantur Abbates: sicut & alicubi Priores, aut Rectores, vel Præpositi. Secunda differentia est: quod aliqui abbates vtantur insignibus Pontificalibus, nempe mitra, & benedictione solemnij alij nequaquam. Vtuntur vero qui habent ad id a Papa privilegium: iuxta c. Abbates, & c. Vt Apostolica, De privilegijs in Sexto. Tertia differentia est, quod alij sint exempti a iurisdictione Episcopi, non item alij, sed Episcopo subiciantur.

Secunda dignitas est Prioratus: qui distinguitur, sicut abbatia, in secularem, & regularem: Nam secularis dicitur, qui possideri solet per Clericum secularem, & regularis qui possideri solet per aliquam personam quæ professa est religionis regulam. Vbi aduerte, prioratum regularem dici conuentualem, quando Præpositus per seipsum præest conuentui, nec vicariam alterius curam gerit. De quo in Clement. 1. §. Cæterum, De statu Monachorum. Dici vero claustralem, cum is præest, vices agit alterius in claustro. Illius mentio est in cap. Cum ad monasterium, De statu monachorum §. penult. Verum hoc posteriore modo dictus, non numeratur inter dignitates Ecclesiasticas.

48. Tertia & quarta dignitas, est decanatus, & præpositura. Dicitur autem Decanus, persona quæ cæteris honoratior est in toto capitulo Canonicorum. De quo cum non habeatur titulus in iure Canonico, sicut de plerisque alijs dignitatibus, officium ipsius & authoritas ex consuetudine aut privilegio pendere videtur. Quamquam illius mentio fit in cap. Dilectus 3. De præbendis, in cap. Constitutus in præsentia, De appellationibus, & in cap. Dilectio De sententia excommunicationis in Sexto. Notatum est vero in omnibus fere Ecclesijs Galliarum consuetudinem obtinere, vt Decanus habeat iurisdictionem in Capitulum, seu collegium Canonicorum, illique præsit. In Ecclesijs vero Germaniarum non Decanus, sed Præpositus, caput sit collegij Canonicorum: quod Rota attigit de iurisdictione 451. in nouis De publici acceptione præposituræ, textus habetur in cap. Quamuis De verborum signific. vbi dicitur, Præpositus quidem generaliter vocari omnes qui præsunt, sed vsus obtinuit, se eos vocari Præpositos, qui quandam prioratus super alios curam gerunt. Quæ verba significare videntur præposituram esse dignitatem in Ecclesijs secularizatis: itaut ex Priore conuentuali, factus fuerit Præpositus in capitulo, & choro.

49. Quinta dignitas est Archidiaconatus. Dicitur est autem Archidiaconus, id est, princeps minister: ex eo, quod inter Diaconos seu ministros Episcopi (quorum obsequio in executione sui muneris vtetur, ne presbyteri quibus incumberebat cura ministrandi plebibus sacramenta, ab ea distraherentur) maximam omnium iurisdictionem ab Episcopo ipso haberet: tanquam vicarius ipsius in omnibus: & ad quem omnis cura in Clerico pertineret: ex cap. 6. De officio Archidiaconi: itaut presbyter Archidiacono superior sit quidem Ordine & consecratione: non tamen iurisdictione: quam in omnes de Clero, atque adeo in presbyteros ille exercere potest. Vnde & Archipresbyteri subiecti illi esse dicuntur in cap. Adhæc §. Archipresbyteri, titulo memorato, & in cap. 1. De officio Archipresbyteri.

Archidiaconus igitur est veluti oculus Episcopi, vicaria illius curam gerens per totam Diocesim: eiusque officium est ordinandos examinare, & Episcopo representare, ex cap. Vt nostrum De officio Archid. Cuius presentationis modum vide in cap. vnico De scrutinio in Ordine faciædo. Item mittere in possessionem eorum quibus fuerit ab Episcopo collatum beneficium, ex citato cap. Adhæc §. In quadam. Item singulis annis Ecclesias sue iurisdictionis visitare;

& quæ digna sunt correctione Episcopo renunciare: atque alia quædam ex eod. cap. Adhæc, & ex c. Perlectis, dist. 25. §. Archidiaconus. Cæterum quod iurisdictione, seu potestas Archidiaconi debeat regulari iuxta consuetudinem obseruatam in Ecclesia, in qua est Archidiaconus: itaut non possit quid amplius sibi sumere, quam per eam conceditur, habetur ex cap. finali De officio Archidiaconi.

Sexta dignitas est Archipresbyteratus. Dicitur sunt autem Archipresbyteri, quasi principes, & præcipui inter presbyteros; ad quos absente Episcopo delatum est a iure munus celebrandi Missarum solemnias, ac curandi vt cæteri presbyteri suum munus recte obirent. De qua re titulus habetur extra De officio Archipresbyteri, & textus in ante citato cap. Perlectis, §. Archipresbyter. Duplicis vero generis Archipresbyter constitutus fuit: quidam vrbibus, qui præest omnibus presbyteris vrbis, in qua est sedes, seu Ecclesia Episcopalis: cuius officium proponitur in cap. Officium tit. memorato. Quidam vero plebanus, seu ruralis, qui non tantum vulgi imperiti curam gereret, sed etiam reliquorum presbyterorum; in pagis, castris, ac villis, prout traditur in cap. finali eodem titulo.

Septima dignitas est Primicerij, sic dicti, quod in cera, siue tabula cerata, in qua pallentium Ordo in choro descriptus erat, primus esset. Hodie cantor vocatur, cuiusque officium fuit præesse scholæ cantorum: vt ipsius cura, & opera, Clerici ad cantum destinati, lectione sacrorum librorum, & optimis moribus instituerentur: & cuique quid legere, aut cantare deberet assignare, ex supra citato cap. Perlectis §. Ad primicerium, & ex cap. vnico De officio primicerij.

Octava dignitas est Præcentoris, & Succentoris. Vt enim Primicerius scholæ cantorum, sic Præcentor choro eorumdem canentium in Ecclesia præficitur: vt choro in duas partes ad canendum alternatim diuina officia diuiso, ipse, cantum incipiat, antiphonasque inchoet. Qui vero ad ipsius absentis munus explendum constitutus erat, dicitur esse Succentor, & officium eius succentoria, in cap. Inter dilectos De excessibus Prælat.

Nona dignitas est Thesaurarij, qui idem in iure canonico appellatur tum Sacrista, tum De officio sacristæ, tum custos, titulo De officio custodis. Ad eum pertinet sacrorum vasorum, reliquiarum, & vestium custodia, & quædam alia ex memoratis titulis.

Decima dignitas est Cancellarij, vt appellatur in cap. Vt nostrum De officio Archidiaconi: siue scholastici, aut scholarchi, vt ideo vocari solet, quod officium ipsius fuerit curare, vt inferiores Clerici choro addicti, artes liberales discerent, & bene legere scirent. Hodie, sicut & Thesaurarius, dignitatis habet titulum, cum officio canendi horas canonicas in choro: celebrandique cætera diuina officia.

Præter has sunt in Ecclesia Romana dignitates: de quibus videri potest Azor in tomo 2. Moral. Instit. libro 5. a cap. 27. ad finem.

SECTIO IV.

De habentibus Parochialem animarum
curam.

51. QUI curam habet animarum sine Ecclesiastica dignitate dicitur Parohus, id est, præbendo: eo quod sit Sacerdos ab Episcopo præfectus, vt plebi cibum diuini verbi, & sacramentorum, ad animas pascendas præbeat in certa diocesis parte: quæ ex ipso dicitur Parochia, & templum in quod plebs ipsa conuenit ad accipiendum verbi Dei, & sacramentorum pabulum, communiter, dicitur Ecclesia parochialis. Quamquæ nomen ipsum parochiæ interdum pro tota diocesi subiecta Episcopo sumitur, vt 92. c. 4. §. 5. & 6. atque c. finali De Parochiis. Adhuc idem ob eandem dicitur tum Curatus in Clementina Dudum, §. Verum De sepult. ex cura scilicet, ac onere administrandi sacramenta & proponendi verbum Dei populo: tum etiam Plebanus, in cap. Quod Dei timorem. De statu monachorum, & in cap. Super specula §. finali, Nec clerici, vel monachi: scilicet ex sollicitudine quam gerere debet plebis, certis limitibus (iuxta cap. Super eo, De Parochiis) inclusa, quæ ipsius potestati Ecclesiasticæ subiecta est.

Vbi nota primo, quod cum duplex sit Ecclesiastica potestas: vna in foro interiori ad absolendum, & ligandum: altera in foro exteriori, spectans ad exteriorem disciplinam, & gubernationem Ecclesiasticam; hanc inueniri quidem in his, qui dignitatem habent cum cura animarum: non tamen in Parochis, in quibus est sola prior, iure ordinario.

Nota secundo, iura Parochia hanc numerari: primo, vt in ea populus baptismum suscipiat; secundo, vt Eucharistiam in Paschate, & penitentiam semel in anno, ac Extremam vntionem suo tempore. Tertio, benedictionem nuptiarum. Quarto, sepulturam. Quinto, vt populus, in ea diebus festis Missam audiat: etsi possit quis (dummodo absit contemptus) audire in alia parochia, iuxta cap. 2. De Parochiis, iuncta glossa finali. Sexto, vt decimas in ea soluat. Septimo, vt item primitias & alias oblationes ibidem offerat. De quibus videndi sunt Syluester, Tabiena, & ceteri Summularij in verbo Parochia.

Nota tertio, quantum ad Parochiale beneficium non requiratur vt is cui confertur iam sit initiatus aliquo sacro Ordine, ex Syluestro. Beneficium 3. q. 3. in fine: is tamen debet intra annum Sacerdos fieri, ex cap. Licet canon, De electione in 6. Qua de re dicitur in sequenti tractatu tertio, num. 311. Aduerte vero conseqens esse ex hoc notabili, vt praedictis promoueri possit intra annum, non seruato interlitio constituto in Concilio Trident. sess. 23. cap. 11. Dereform. Quod idem iudicandum est istis deus, qui obtinent beneficia quibus annexa sunt onera dicendi Missam, aut cantandi Epistolam, vel Euangelium. Namque ius talibus quoque exigit vt intra annum suscipiant Ordinem requisitum ad illa ipsa onera obeunda: qui quidem alioquin ipso iure priuentur voce in Capitulo, & priuandi sint dimidia parte distributionum. Textus est expressus in Clementina, Vt ij qui De aetate, & qualitate: cuius statutum Concil. Trident. innouat in sess. 22. cap. 4. Dereform. Atque si moniti vt promoueantur, ipsi recitent, priuandi sunt beneficium, iuxta cap. cum in cunctis §: Inferiora. De electione. Id quod procedit, etiam quando beneficium habet aliquem Ordinem annexum ex fundatione, statuto Episcopi, vel voluntate fundatoris vel ex consuetudine. De quare Tabiena in verbo, Beneficium 3. nu. 23.

Nota quarto in numero Parochorum poni Vicarium perpetuum: qui auctoritate Episcopi canonice institutus, ius habet certam portionem ex beneficio accipiendi, nec potest ab officio amoueri, nisi eadem auctoritate Episcopi, ac iussu de causis: ex cap. Ad hoc, De officio Vicarij: & ex cap. vnico, De capitulis monachorum in sexto. Ceterum constitui solent Vicarij perpetui, ad populi curam habendam auctoritate Episcopi, quoties beneficium curatum vnitur alteri Ecclesiae, vel Capitulo, vel Episcopatu, vel Academiae, vel fabricae Ecclesiarum, vel monasterio regularium, vel alicui dignitati Ecclesiasticae, vel collegio, vel hospitali, vel seminario, vel alicui altari loco pio, vel mensae Episcopi, aut alterius Praelati. Atque vicario perpetuo constituto in Parochiali beneficio, ille qui id ipsum habet sibi vnitum, liberatur ab onere seruendi per seipsum in eodem: quia tota ea cura, & onus transfertur in Vicarium ipsum perpetuum, qui ad id constituitur: & ideo assignatur illi ex beneficio vnito portio sufficiens ad vitam, iuxta cap. Extrapandae §: penult. De praebendis, & cap. i. eod. tit. in 6.

Iam quod vicaria perpetua habeatur in numero beneficiorum, patet ex eo, quod auctoritate Episcopi detur in titulum perpetuum: & id Clerico tantum assignata ipsi certa portione ob ministerium Ecclesiasticum. Licetque alius sit principalior, titulum habens beneficij Parochialis: tamen eidem Vicario incumbit totum onus, cura, & administratio talis beneficij. Indeque est, quod perinde ac Parochus, nequeat simul habere aliam vicariam perpetuam, aut aliud curatum beneficium: quodque debet esse 25. annorum, & ad sacerdotium intra annum promoueri, ex Clemen. vnica, De officio Vicarij.

De temporalibus Vicariis, qui ad vices Parochi gerendas constituantur: vt ad tempus, & ideo non sunt beneficiarij, videri possunt Syluester, & reliqui Summularij in verbo,

Vicarius. Et inter cetera, pro communi praxi, notari duo casus praecipui, in quibus Vicarius temporalis constitui solet. Prior est, quando quis duas Ecclesias aequae principaliter Parochiales vnitas habet ex dispensatione legitima: tunc enim vnus & idem est rector vtriusque: & ideo non tenetur vicarium perpetuum in alterutra praeficere: sed vicarium ad tempus, quando ipse non potest, aut non vult seruire per seipsum; argumento cap. Et temporis, 16. quaest. 1. quod glossa ad cap. 1. Ne sede vacante, verbo vniendo, in fine vsurpat in eadem sententiam. Posterior casus est, in quo vicarius temporalis constituitur ratione peregrinationis, studij vel alterius occupationis vtilis, & honestae Parochi. Constituitur inquam auctoritate Episcopi: sine cuius licentia ne tunc quidem Parochum posse a sua Parochia recedere habetur De consecr. dist. 5. cap. Non oportet, & cap. Relatum, De Clericis non residen.

Vicarius quoque temporalis esse potest Episcoporum, & aliorum Praelatorum habentium iurisdictionem quasi Episcopalem: quales sunt Praefecti Ordinum regularium, exemptorum ab Episcopi iurisdictione. De eo legi potest Syluester loco citato quaest. quarta. Spectantia ad iurisdictionem Vicarij temporalis pro foro interno tradidimus in precedenti lib. 1. cap. 6.

Porro Parochi officia, quae incumbunt ei ex cura pastoralis numerantur decem iam relata a nobis in praecedenti item libro vigesimo cap. 5. sect. tertia. Peccata, quibus obnoxius est ratione sui status, sunt non pauca: quae reduci possunt ad quatuor capita.

Ad quorum primum pertinent commissa in susceptione ordinum; nempe si suscepit cum inhabilis esset ad illos suscipiendos; aut simoniam commisit in susceptione, aut suscepit ab Episcopo non legitimo, aut ante aetatem legitimam, aut in mortali peccato, aut in irregularitate, aut in excommunicatione, vel suspensione, aut ad titulum falsi, vel ficti patrimonij, vel beneficij, aut cum licentia falso obta.

Ad secundam pertinent commissa contra decentiam sui status: non gestando habitum Clericalem cum aperta tonsura: aut exercitia Clericis prohibita exequendo: aut ludis, vel choreis vacando, aut cum mulieribus commercium habendo, & sic de eiusmodi alijs, iuxta ea quae dicuntur postea in tractatu 3. cap. 2. aut demum in recitando horas canonicas cum voluntaria distractione, aut alio defectu, ob quem debitum orationis pensum minime reddere censetur, iuxta dicenda in eodem tractatu 3. cap. 4.

Ad tertium pertinent commissa perindebitum usum sacerdotalis Ordinis, vt si Missam celebrauit absque debitis ornamentis, aut si omisit adhibere materiam, & formam debitam, cum necessariis caeremonijs in administratione sacramentorum, aut si conficius sibi peccati mortalis Missam celebraturus, non est confessus, habens copiam Confessarij: vel non ieiunium celebrauit, vel calices, & cetera ad tantum mysterium necessaria, non habet munda, & bene parata: nec satis cauet, ne quid de Christi corpore aut sanguine illi excidat, aut si Missam dicat post pollutionem etiam dormiendo habitam, si quidem causam mortalem ei dederit: aut si dicat pro strigibus, aut in quemcumque finem mortaliter malum, aut saepius dicat eodem die sine legitima facultate: aut si confessiones audierit non satis attente, vel sine sufficienti auctoritate, & scientia, aut alicui absolutio-nem sacramentalem impenderit, cui non poterat: aut aliquid in confessione auditum detexerit: aut interrogarit vel iniunxerit, quod non debebat: aut omiserit inquire-re, vel iniungere, quod debebat: aut in dubijs peritiorum non consuluerit, aut male iniunxerit penitentiam.

Ad quartum spectant commissa circa proprium Parochi munus: non residendo in sua Parochia, nec suo gregi assistendo sicut tenetur; non dicendo Missam omnibus diebus festis, quibus illam Parochiani audire tenentur, & alijs diebus quibus necessitas exigit propter defunctos, aut nuptias, aut propter aliquam specialem consuetudinem, vel constitutionem, quae illum adstringat ad dicendam; aut non docendo populum sibi commissum, vel sacramenta ei non ministrando, cum necessitas postulat, vel recusando

ei tem.

ei temporale, aut spiritale subdium, quod ex officio debet ei praestare. Vbi aduerte Parochum, sicut & alios beneficiarios; teneri in pauperes erogare, quidquid ex fructibus sui beneficii superfluerit ei ultra suam honestam sustentationem, iuxta late tractanda in sequenti tract. 3. cap. 7. Praeter antedicta peccata, quibus post acceptum beneficium Parochus obnoxius est; ante acceptum potest, quemadmodum de Episcopo dictum est, quinque modis peccare, nempe appetendo curatum beneficium, procurando, recipiendo, recusando & differendo nimium suam ordinationem; iuxta c. Licet canon, De elect. in 6. in quo statuitur ut is qui accipit curatum beneficium illud perdat ipso iure nisi intra annum fiat Sacerdos.

Aduerte tamen differentiam in duobus casibus, in quibus procurari potest beneficium curatum, *quomodo ab se scan-dalum*, etiam si Episcopatus non possit. Prior est, quem habet Caiet. 2. 2. quae est. 1. 6. art. 5. quando curatum beneficium nulli datur nisi petenti; & petens alias dignus est, & mouetur ex charitate erga Ecclesiam cui prodesse cupit, nec cuiquam praedictum adfert. Posterior est, *quem tractat A. milla in verbo, Beneficium, nu. 59.* quando Clericus indigens est, ac necessitate pressus; & cum dignus sit, beneficium curatum petit, ut potius ea ratione sibi subueniat, quam cum vituperio Ordinis Sacerdotalis mendicet.

De iis qui beneficia (& ex consequenti officia) habent sine dignitate, & animarum cura.

SECTIO V.

55. **I**nter beneficia Ecclesiastica, nonnulla sunt quibus nulla inest aliorum beneficiorum qualitas; puta nec iurisdic-tio, nec administratio rerum Ecclesiasticarum, nec dignitatis titulus, nec cura animarum, appellanturque simplicia, eo quod simpliciter sibi retineant nomen beneficii; quemadmodum vota, aut pacta, quibus non inest certa aliqua iuris solemnitas, id est, non testium adhibitio, non stipulatio, aut literae, aut aliqui alij ritus ecclesiastici, aut ciuiles; dicuntur vota, aut pacta simplicia. Talia habentium onera & officia, sunt vel dicendi horas canonicas, vel psallendi in choro, vel certis diebus dicendi Missam, vel certis temporibus ministrandi, ac seruendi in Ecclesia. Item talium variae sunt species: inter quas praecipua est Canonicatus, qui quamuis nec animarum curam annexam habeat, nec iurisdictionem, nec dignitatis titulum: habet tamen aliquid eminentiae, ornatu, & decoris in Ecclesia. At cum alius sit Ecclesiae cathedralis, & alius collegiatae, ille est honoris eminentioris: ita ut inter beneficiarios simplices, dignissimi censentur Canonici Ecclesiae cathedralis: qui inde Sacerdotes Cardinales dicuntur, in cap. 2. De officio Archiepiscopi: tanquam primarij & praecipui; ad differentiam Sacerdotum, qui in inferioribus Ecclesiis resident. Quod nihilominus nomen nunc de solis iis qui pertinent ad Romanam Ecclesiam, quae omnium Ecclesiarum caput est, intelligi solet. Eorum enim dignitas adeo aucta est, ut ipsorum lumine quasi obfuscata reliquarum Ecclesiarum Cardinales, suum nomen amiserint, prout subindicat glossa finalis ad cap. Pudor. 3. 2. quae est. 2.

Definiri vero potest Canonicatus ius habendi locum, & sedem in choro, ac vocem in Capitulo ex electione & receptione, qua quis in fratrem inter Canonicos cooptatur. Cuius ius aliud est annexum percipiendi prouentus Ecclesiasticos ratione officij, cui Canonicus seruit: seu Canonico debitos ob praesentiam ad cantandum in choro, & vocem habendam in Capitulo. Cuiusmodi ius nomine praebendae sicut sumpto significari solent: quod late sumptum comprehendit quoque ius percipiendi prouentus Ecclesiasticos ratione officij, cui quis seruit tanquam Clericus ministrans in diuinis; non tamen specialiter tanquam Canonicus. Sumptum latissime extenditur adhuc ad ius percipiendi fructus Ecclesiasticos ratione laboris, & officij temporalis: cui quis, etiam si laicus, seruit in Ecclesia. Qua ratione Aduocatus Ecclesiae, Syndicus, Procurator, Oeconomia, dicitur habere certam, & ordinariam praebendam.

De obligationibus specialibus Canoniorum, praefertim

Ecclesiae Cathedralis, legendum est Concil. Trident. sess. 24. cap. 12. De reform. Illa autem maxime specialis est, quod interesse debeant diuinis officiis in choro. Cui non satisfaci-tes priuantur distributionibus quotidianis, per cap. vnicum, De Clericis non residentibus, in 6. in nouatam a Concilio Trident. in citato cap. 12. ita ut teneantur ad percepturam restitutionem. De qua re videri potest Azor in 2. parte moralium Institutionum lib. 7. c. 7. cum Couar in lib. 3. variarum resol. cap. 13.

Secundam speciem beneficiorum simplicium constitunt Portiones: sic dictae, quod sint ius percipiendi partem aliquam prouentuum Ecclesiae, assignatam Clericis habentibus curam & officium horas canonicas in choro cantandae cum Canonici. Qui constituntur capitulum, seu collegium argumento cap. Dilecta, De excessibus Praelatorum, Nec vocantur ad communes tractatus cum Canonici, *ut habet glossa ad cap. penult. verbo, Assisus. De clericis non residentibus.* Sunt autem, sicut & Canonici, quidam cathedralis Ecclesiae, & quidam Ecclesiae Collegiatae.

Tertiam speciem constitunt Capellaniae sic dictae a Capella. Sumitur vero ipsum capellae nomen prout ad rem nostram pertinere potest; nonnunquam pro altari aliquo constructo in templo; nonnunquam vero pro loco aliquo sacro posito quidem extra templum, sed ei contiguo: nonnunquam autem pro simili loco distincto, ac separato a templo; & demum nonnunquam pro aliquo loco ad factos vsus deputato in domibus priuatis, quod solet dici oratorium. Titulus est particularis in Decretalibus, De capellis monachorum, quo nomine significantur loca sacra, *ut sacellum, prioratus, aut templum*, alicui conuentui religiosorum subiecta.

Non omnis autem Capellania est beneficium, sed solum ea quae est collatiua: ut cum Medina docet Nauar. De oratione cap. 20. nu. 17. Vbi addit collatiuam dici quae instituta est auctoritate Papae, vel Episcopi: non collatiuam vero, quae instituta est auctoritate priuata, quod solet dici oratorium. Titulus est particularis in Decretalibus, De capellis monachorum, quo nomine significantur loca sacra, *ut sacellum, prioratus, aut templum*, alicui conuentui religiosorum subiecta.

Non omnis autem Capellania est beneficium, sed solum ea quae est collatiua: ut cum Medina docet Nauar. De oratione cap. 20. nu. 17. Vbi addit collatiuam dici quae instituta est auctoritate Papae, vel Episcopi: non collatiuam vero, quae instituta est auctoritate priuata, quod solet dici oratorium. Titulus est particularis in Decretalibus, De capellis monachorum, quo nomine significantur loca sacra, *ut sacellum, prioratus, aut templum*, alicui conuentui religiosorum subiecta.

Porro difficultas est: An praesimonium quartam beneficiorum simplicium speciem constituat. De qua in vtraque parte plures Auctores referunt Azor in tomo 2. moral. institut. lib. 3. cap. 7. & affirmantem merito sequitur: quia in cap. Quoniam, De concessione praebendae in 6. praesimonium inter beneficia ecclesiastica numeratur: & Pius quintus in Bulla quam Nauar. in Enchir. cap. 25. num. 122. refert, illud habendi imponit onus recitandi horas canonicas tanquam beneficiario: ut potest cui ex bonis Ecclesiae portio datur: prout Clericus est: iusque accipiendae ius, conditione habet beneficii: siquidem non potest acquiri nisi canonice institutione, nec potest conferri sub aliquo pacto absque labe simoniae: nec nisi auctoritate Praelati Ecclesiastici, nec alteri quam Clerico, nec aliter quam in perpetuum confertur: idque propter officium Ecclesiasticum: dicendi scilicet horas canonicas, quod habet annexum. Neque refert quod ab initio instituta fuerint praesimonia, vel pro subdium

adolescen-

adolefcentium vacantium literis, vel in subsidium pugnantium pro fide contra infideles: quoniam fieri potuit ut processu temporis fierent onus beneficia, quæ haberent onus annexum saltem dicendi horas canonicas. Quo modo intelligendum est quod dicantur pensiones intulatae. Videri potest Suarez De religione tract. 3. lib. 4. cap. 25 & tract. 4. lib. 4. cap. 2. 2. num. 7. & aliquot sequentibus, vt Azor. loco citato.

De commendatariis, Coadiutoribus, & Hospitalariis.

SECTIO VI.

57. **Q**uia non semper occurrit persona idonea ad beneficii custodiam, & administrationem, ipsum interea concedendo prouideatur: vnde à commendando dictus est commendatarius. Et si autem de iure communi dari debeat commenda ad tempus certum; quod ad summum sit sex mensium, ex cap. Nemo, De electione in 6. tamen Papa potest quodcumque beneficium dare in commendam perpetuam quando legitima adest causa: sine qua non potest licite propter damna quæ alioquin Ecclesiæ inde prouenirent, & particulatibus inferrentur.

Quod autem Episcopus possit in commendam dare beneficium parochiale, obseruatis quinque conditionibus, habetur ex supra citato cap. Nemo. Quarum conditionum, prima est, vt ille cui datur sit 25. annorum. Secunda, vt sit Sacerdos. Tertia, vt non habeat aliam commendam. Quarta, vt non detur ad plures, quam sex menses. Quinta, vt sit euidens Ecclesiæ necessitas, vel utilitas. Quæ si cesset ante tempus definitum, potest beneficium conferre alteri perinde ac finitis sex mensibus. Post quos si necessitas, vel utilitas adhuc duret, potest continuare commendam, donec possit de idoneo prouidere, alias non: ex glossa finalis in eodem cap. Nemo, ne scilicet tale statutum ludibrio habeatur debitoque frustraretur effectus: vt dicitur in c. Commissa, De electione in 6. Beneficium autem commendandi etiam tantummodo ad tempus auctoritatem non habere inferiores Episcopo, qui possunt ex priuilegio prescriptione, vel consuetudine illud conferre; notat Azor in tomo 2. moral. instit. lib. 6. cap. 31. quæst. 11. Sed contrarium non videtur probabiliter carere. Cum enim maius sit conferre beneficium quam ipsum commendare: satis probabile est, qui potest illud, posse & illud: præsertim cum ius non appareat resistere.

Difficultas est autem de commenda perpetua: An sit proprie beneficium, & canonicus titulus. Cuius partem affirmantem Doctores Gallos, & negantem Doctores Italos sequi notat Azor in præcedenti quæst. 5. Sed prauit refert ad nostram institutionem siue dicatur siue negetur esse proprie beneficium, dummodo concedatur æquiparari beneficio quod quidem minimum concedendum esse, saltem citatis Suarez indicat, De religione, tract. 3. lib. 4. cap. 27. quando quidem per illam detur cura iurisdictioneque ordinaria, aut saltem quasi ordinaria: ac commendatarius ad modum beneficiarij, impeditur accipere aliud beneficium incompatible, ex decreto Concilij Trident. sess. 7. cap. 4. De reform. Accedit quod ad modum beneficij commenda perpetua ad totam vitam sit: & commendatarius possit ex redditibus beneficij commendari viuere: super iisdem transire, ac eos vendere: liberamque habeat potestatem in temporalibus, & spiritualibus, non secus ac is, qui antea titulum habuit. Id quod constare potest tum ex formula, qua in commendam perpetuam beneficia dari solent à Papa: committendo illis eorum gubernationem, & faciendo potestatem de redditibus, fructibus, & prouentibus illius disponendi, & ordinandi, sicut illi qui habuerunt in titulum, disponere & ordinare potuerunt, ac debuerunt. Nota ex Syl. in verbo, *Commenda sub fine*, dari quatuor casus in quibus peccatur mortaliter habendo monasterium in commendam. Primus est, quando habens illud non eget eo vero. Secundus quando notabiliter dignus cultus inde minuitur in monasterio. Tertius, quando monastica disciplina ideo dissoluitur. Quartus quando graue scandalum inde sequitur. De commenda, plura, tum Summularij in ipso verbo, Commenda:

tum alij vt Gomefius in regulam Detrienniali possessione, quæst. quinta & Rebuffus in praxi benefic. 2. part. tit. De commenda.

58. **Q**uod attinet ad Coadiutoris nomen habet ex auxilio spiritali quod prestat beneficiario. Triplex autem distinguitur: vnus qui assumitur à Beneficiario ad aliqua officia minora, tanquam commissarius: constituitque potest à quocumque beneficiario, quoad officia illa, quæ ipse alteri committere potest; ac etiam pro eiusdem voluntate destitui, seu amoueri à tali officio.

Alter iste, qui est assumitur ad omnia beneficiarij officia, non tamen vt ei succedat post eius mortem. Atque talis non solet dari beneficiario simplici: sed Episcopo, aut eo, siue superioribus, siue inferioribus curam animarum habentibus: idque (iuxta cap. De Rectoribus, cap. Ex parte, & cap. finali, De Clerico ægrotante, iuncto cap. 6. Concilij Trident. sess. 21. De reform. his de causis: prima ob senium, quo confectus est beneficiarius. 2. ob infirmitatem corporis, quando est morbo fractus. 3. ob infirmitatem animi, qua fit mente captus. 4. ob insufficientem literaturam. 5. ob negligentiam, qua existens pastor, negligenter suo munere fungitur. Atque talis Coadiutoris officium est, *argumento cap. 2. De supplenda negligentia Prælatorum in 6. facere omnia ea ad quæ præstantia datus est Coadiutor. Ipse vero nec Pastor, nec Prælatas, nec beneficiarius censetur esse: quia non habet titulum beneficij, vel prælaturæ: sed tantum exercitium curæ pastoralis: propter quod recipit portionem reddituum eiusdem beneficij ad congruam suam sustentationem: ultra quam nihil potest de iisdem sibi accipere, aut alienare.*

Porro in beneficiis parochialibus, & cæteris Episcopatu inferioribus, causa iusta interueniente potest (congruenter cap. De Rectoribus, & cap. finali, De Clerico ægrotante) istiusmodi Coadiutori dari ab Episcopo: aut etiam ex Syl. in verbo, *Coadiutor, q. 2. in fine*, ab alio Superiore, quod intelligendū de Superiore, ad quem pertineat collatio, aut institutio, admissioque cessionistalis beneficij. Verumtamen in Episcopatu, & aliis superioribus Prælaturis, Coadiutor tantū datur à Papa: exceptis duobus casibus, ex cap. vnico, De Clerico ægrotante in 6. Prior est, quando Episcopus habet perpetuum impedimentū, vt senio vel alia infirmitate perpetua confectus: ita ut officium suum obire nō possit: tunc enim de Capituli sui consensu, potest vnū, vel duos Coadiutores assumere. Posterior est, quando Episcopus incidit in amentiam: tunc enim si amentia est perpetua, Capitulum potest ei constituere vnū, vel plures Coadiutores cū consensu ipsius, si habens lucida interualla, illum præstare possit. Ipso autem recusante consensum præbere, res est ad Sedem Apostolicam fideliter deferenda: non autem à Capitulo propria auctoritate cogendus, ex eod. cap. vnico. Cæterum quia talis Coadiutoria non instituitur in commodum personæ, sed Ecclesiæ, ea durat quando Ecclesiæ necessitas, vel utilitas durat. De his ultra ea quæ continentur in Decretalibus, titulo De Clerico ægrotante: alia habentur 7. quæst. 1. octodecim primis canonibus.

Tertius Coadiutor est, cui tunc cum in tale officium assumitur, facultas, & ius datur vt mutuo beneficiario succedat ei in beneficio. Huius vsus Concil. Trident. sess. 25. cap. 7. De reform. abrogat, & merito quia reservationes certi beneficij, à certa persona possessi, non minus lucuosa sint, & odiosa quam pacta de futura successione, vt ratio & experientia docent, notaturque in cap. 2. De concessione præbendæ, & in cap. De testanda, cum sequenti eodem tit. in 6.

Sunt autem tres conditiones tactæ in Concilio Trident. loco citato, per quas iustificari potest talis vsus. Primus est, si utilitas Ecclesiæ requirat talem Coadiutorē, qualis est, cum sic constitutus Coadiutor, maiorem auctoritatem habeat in gubernanda Ecclesia, magisque excitabitur ad peragendum rite suum officium, oues sibi commissas tanquam proprias agnoscens, amans, & pascens, aut magis amabitur, ac coletur à subditis: qui & ideo magis illi obediunt. Secunda propositio est, si Pape dispensatio interueniat, qui solus coadiutorem cum futura successione dare potest pro plenitudine potestatis, quam habet supra omnia beneficia, ex cap. Proposuit, De concessione præbendæ. Tertia est, si

est, si Coadiutor ille habeat omnes qualitates quas ius canonicum in eiusmodi beneficiario requirit.

Nota obiter de duobus prioribus. Coadiutoribus certum esse quod non sint proprie beneficiarii: sed de hoc tertio dubitari potest: tum quia solet constitui de consensu beneficiarii cui Coadiutor datur: ita ut eiusmodi Coadiutoria videatur quodammodo vim habere, & naturam resignationis. Eo ipso enim, quod quis consentit suum beneficium alteri conferri, videtur eidem cedere. Tum quia talis Coadiutor ius in perpetuum habet in beneficio, & agnoscitur ab omnibus, & agnoscit oves tanquam proprius pastor. Sed cum Navarro, & aliis quos ipse citat in tractatu De oratione ca. 20. num. 18. tenendum est contrarium: hoc est, ne Coadiutorem quidem perpetuum, esse proprie beneficium: quia est alius qui habet talis beneficii titulum nec in eodem beneficio, aliud est ius Coadiutoris, quàm succedendi in illo post mortem alterius. Habet vero administrationem, & exercitium curæ annexæ ipsi beneficio: quoniam assumptus est tanquam adiutor ad ferenda onera administrationis, & curæ illius.

39.

Quod demum attinet ad Hospitalarios: notandum est duplex esse hospitale, unum, quod in iure dicitur Religiosum: & est illud, quod auctoritate Episcopi edificatum est ex cap. Adhæc. De religiosis domibus. ad Episcopumque ipsum pertinet procurare, ut redditus eius in usus destinatos expen-

dantur. Alterum est non Religiosum, quod absque auctoritate Episcopi extructum est: neque ad Episcopum ipsum, sed ad patrimonium eiusdem hospitalis, etiam si laicus sit, pertinet procurare, ut redditus eius in usus destinatos expendatur. Non ponuntur autem hospitalarii in numero beneficiorum, argumeto Clementinæ. Per literas. De præbendis. Et ratio est, quia instituuntur hospitalia non quidem ad sustentationem Clericorum ob ministerium spirituale, sed ad pauperum alimoniam: ipsique hospitalarii possunt esse laici, qui tanquam tutores, curatores, aut gubernatores locum, & res hospitalis admittunt ex Clementina. Quia contingit. §. Ut autem De religiosis domibus. Aliquando tamen solet hospitale Clericis in titulum beneficii conferri. Ac primo, cum in illius fundatione dictum fuerit, ut in titulum detur alicui Clerico, qui illius bona dispense: secundo, cum habet collegium Clericorum siue secularium, siue regularium, à quibus eligitur hospitalarius secundum præscriptam formam electionis canonice (de qua late Syluester verbo, Electio. 2.) quoniam tunc electus, & a Superiore confirmatus curam habet, & iurisdictionem in collegium: à quo electus est, unde fit ut beneficiarius censetur. Denique quando hospitale unum est beneficium Ecclesiasticum. Tunc enim cum accessorium sequi solet naturam principalis, dicitur beneficium.

TRACTATUS SECVNDVS.

De irregularitate, tanquam impedimento siue suscipiendi sacramentum Ordinis, siue susceptum exercendi.

Hic tractatus instituitur à Summularijs in verbo, Irregularitas, à Nauar. in Enchir. cap. 17. à num. 191. ad 251. à Couar. ad Clement. Si furiosus, De homicid. à Feliciano, & Borgatio, Alfonso à Viualdo, Maiolo, ac aliis, quos hi duo referunt initio suorum tractatum, ut & Henriquez tomo 1. Theologiæ moralis initio libri 14. quibus nouissime accesserunt Suarez tomo 5. in 3. partem D. Thomæ à disput. 40. ad finem vsque, & Stephanus de Auila in tractatu de censuris parte vltima. Atque de irregularitate, nullus quidem inuenitur peculiaris titulus in iure canonico: multa nihilominus sparsim de ea habentur, postea commemoranda.

TITVLVS PRIMVS.

De iis, que vniuersè spectant ad Irregularitatem.

Tres autem titulos hic tractatus distingui commode potest: quorum primus sit de iis, que vniuersè spectant ad irregularitatem. 2. specialiter sit de irregularitatibus prouenientibus ex defectu: & ex facto, siue delicto. & 3. de prouenientibus ex delicto. Ad tria vero capita reducimus in primo titulo tradenda: ut vnū sit de nomine, definitione, & diuisione irregularitatis: & alterū complectatur generalia documenta de irregularitate, scientia ad rationem iudicandi de peccatis nobis propositam. & in tertio agatur de modis quibus irregularitas tollitur.

CAPVT I.

De nomine, definitione, & diuisione Irregularitatis.

SVMMARIVM.

1. Unde dicitur irregularitas, & varis formula verborum quibus in iure indicatur.
2. Generalis est in irregularitas.
3. Ius canonice non est. causa irregularitatis: & quid, si ipsum sit dubium.

4. Quod ea fundamentum habeat in iure naturali, & quatenus in iure diuino positum.
5. Materialis causa irregularitatis factum, & defectus, siue patens siue latens.
6. Effectus formalis irregularitatis: ratione cuius, quatenus à ceteris distinguitur.
7. Eiusdem finis, & diuisio.

IRREGVLARITATIS nomen, si vim illius spectes, significat generaliter regulæ priuationem: sed vsu Ecclesiastico, quem in præsentia sequimur, specialiter significat impedimentum recipiendi Ordines Ecclesiasticos, aut exercendi susceptos. Cum enim regulæ iuris, ut in sequentibus patebit, non admittant indifferenter quosumque ad susceptionem, & usum Ordinum: ij qui tales non sunt, quales volunt canones esse, circa Ordines suscipiendos aut susceptionem, & usum Ordinum: dicuntur irregulares, & ipsorum impedimentum irregularitas: ut de senten. & re iudicata, & De senten. excomm. utrobique cap. 1. in 6. Quod idem impedimentum adhuc in iure canonico variis aliis nominibus indicatur, prout ex Maiolo, Couarruia, & aliis citatis annotat Henriquez in memorato lib. 14. cap. 1. §. 1. Ea sunt: non audeat promoueri Non aspiret ad Ordines. Non promoueat, Prohibetur ordinari. Non adducitur ad ministerium altaris, ad ministerium Ecclesiæ admitti non potest: Sacerdotij officio alienus sit. Prohibetur à Sacerdotio, à clericali officio cogatur abstinere. Cessabit à Clero, non potest suscipere ministerio perfrui. Deicitur officio vel officio